

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF

XXVI. KÖTET.

(1902. JULIUS, AUGUSZTUS, SZEPTEMBER, OKTÓBER, NOVEMBER, DECZEMBER.)

BUDAPEST.

A HÉT KIADÓHIVATALA

VIII., RÖKK SZILÁRD-UTCZA 18. SZ.

50487

TARTALOMJEGYZÉK.

Arczképek.	Lap		Lap	Saison.	Lap
Battenber y Biasini	426	Déliab: A ravatal körül	625	Déliab: Exotikus fürdőlevelek	480
Bezerédj Viktor	671	— Gondolatok Mátyásról	648	— Puska és toll	543
Biró Lajos	551	— A regény befejezése	782	— Agár után	750
Blaháné	696	Domokossy Domokos: Kedély és takarékosság	718	— Lockout	802
Brüll Alfréd	884	Emma: Levél, ingyen tejről és egyebekről	421	Emma: Levél Sanct-Móritzról	549
Carmencita	482	Idem: Automobil-banquet Bécsben	428	— Levél több dolgokról	619
Cseh Ervin	819	— A maharadzsa	446	— Levél, Blahánéről	696
Csók István, Ferenczy Károly, Grünwald Béla, Jendrasik Jenő, Kan Gyula, Mark Lajos, Thein Miksa	783	— Csendélet Portugáliában	576	— Levél, színészekről	777
Darányi Ignác	818	— A segédek	638	Hullám: A papir-város	819
Elischer Gyula tanár	687	Ignotus: Kossuth Lajos	598	Incubus: Jégvirágok	803
Fadrusz János	659	— Karácsonyi próza	809	Lancelot: A rózsabimbó és a méh	429
Fejérváry Géza báró	814	Incubus: A leánykereskedés ellen	464	Lovik Károly: Haute école	606
Frigyes Vilmos (a német trónörökös)	592	— Sör-dalok	479	— Jégvirágok	764
Glück Frigyes	622	— A bonyodalmas Wahrmann-ügy	496	Molnár Ferencz: A tapintatlan ember	635
Kallós Ede	717	— Tolvajok az éjszakában	512	Valois: Nyári irodalom	448
Kossuth	597	— Tanköltemény Boris herceg amerikai tanulmányutjáról	591	Vessző: A nyári vendég	526
Láng Lajos	818	— A milliomos és a telefonos-kisasszony	688	— Bucsuzás	574
Lenau	511	— Az elfogyott krokodilus	703	*: A szentiványi vadászat	622
Lukács László	816	— A monakói herceg	822	— Jövendölések	735
Mirko Montenegrói herceg és neje Konstantinovic Natália (31. szám szöveg nélkül)		Interim: A női kéz	477	— A vendéglős mint vendég	620
Nagy Miklós	803	— Papok tükre	505		
Plósz Sándor	818	Jaák: Németek közt	485		
Róser János	575	— Assunta	517		
Schlauch Lőrincz	448	Kádár: A törvény békója	453		
Szalay Imre	745	Kenedi Géza: A halálbüntetés körül	779		
Széchenyi Gyula gróf	815	Lovik Károly: Zola	632		
Szell Kálmán	813	Mimicri: Abbé és marquise	666		
Szinnyei-Merse Pál	766	Molnár Géza: A Vörösmarty-szobor	614		
Telcs Ede	738	Pörsztó: Magyar motívumok	712		
Virchow	590	Quintus: Rátóti motívumok	527		
Wlassics Gyula	817	— Bukik-e?	693		
Zola Emil	632	Semper: Gyermek és fenevadak	470		
		— A tanár ur	492		
		— Inczédy László	520		
		— A Löhning-eset	544		
		— Az agrárius Pozsony	581		
		— Folchik és Adamovicsok	842		
		Siculus: Györfly contra Szerényi	669		
		Tar Lőrincz: Atyuska kikérdez	437		
		— Nemzeti ünnep	533		
		— Glosszák a hétről	565		
		— A pereputty	588		
		— Pangermanizmus	629		
		Tiborc: Altábornagy és komornyik	655		
		I-s.: Glosszák a hétről	645		
		— Glosszák a hétről	661		
		L. K.: Humberték	837		
		M. G.: Tornók és harangok	457		
		S. r.: Nyár	501		
		⊙: A mi lelenczházunk alapítója	569		

Krónikák.

Ambrus Zoltán: Krupp ur	757
Bécsi Magyar: Böhm-Bawerk ur nem enged	793
Censor: Glosszák a hétről	678
— Glosszák a hétről	709
— Glosszák a hétről	725
— A jövő	741
— A jövő 2	773
— Pitreich és Lambsdorf	833
Chrysopras: Országos veszteségek	509
Déliab: A braganzai herceg	425

Költemények.

Balla Ignác: Szállingóznak	425
— Levél	536
— Tristia	679
— Alkony	712
— Világító torony	794
Bartók Lajos: Kossuth szobra Clevelandban	598
Bródy István: A hó	801
Csergő Hugó: A mi szerelmünk	574
Dömötör Miklós: Liane	711
— Vágy	742
Erdős Renée: Elmulás	506
— Lázban	569
— Végrendelet	646
— Kis amorettem	759
Farkas Imre: Lyra	454
— Dal	834
Gábor Andor: Ujabb francia lyra	731
— Az ákác (Jean Rameau)	776
— A hordszék (Maurice Vaucaire)	819
Gábor Antal: Este (Juste Olivier)	698
Gárdonyi Géza: A magyarok ősanja	677
Heltai Jenő: Dal	745
Inczédy László: A luczernásban	518
Jörgné Draskóczy Ilma: Férfi és nő	630
— A megvalósult álom	682

	Lap
Kiss József: Stanzák	549
— A trombitás	613
— Az örök szépnék	661
Kovács József: Virgo (Annie Vivanti)	825
Kún József: Mulandóság	456
— A centaurok futása (Heredia)	486
— Lenau költeményeiből	502
— Változatok	550
— A sziv	575
— A pásztor (Heredia)	834
Lonely: Éj	470
— Anyám	648
M. Kornis Aranka: Éjszaka	438
Martos Ferencz: Leukyone	582
Névtelen: Szérenád	448
Nógrádi Pap Gyula: A rigó	534
Pataj Sándor: P. c.	585
Pásztor Árpád: Tommy (Rudyard Kipling)	665
Senki Pál: Egy szó	747
Szabados Ede: A hajsza (Maeterlinck)	520
Szabó Endre: Látogatás	634
Szalay Fruzina: Csönd	695
— A kék hegyeken túl	810
Szebenyei: Poszton	840
Telekes Béla: Kalózok éneke (Lord Byron)	423
— Kéklő hegyek közt	566
— Látományok	601
— De profundis (Bárdi Rachel)	726
— Fészket rak a fecske (Bárdi Rachel)	764
— A kalóz (Lord Byron)	797
Teleki Blanka: Tul a ködön	775
Várkonyi Oszkár: Nászdal	491
Zoltán Vilmos: Horatius dalaiból	475
— Első veszteség (Goethe)	496
— Melpomenéhez (Horatius)	543
G. A.: Szánalmat érdemel (Paul Bourget)	784
M. B.: A hitetlen imádsága (Jean Richepin)	618

Novellák, rajzok és szindarabok.

Abonyi Árpád: A pénz	470
— Egy szegény erdélyi ur	616
Ambrus Zoltán: Solus Eris, regény	810, 835
— Strófiák Budapestről	823
Bársony István: Margyu!	795
Csehóv Antal: A tilinkó	475
— Fürdői ismeretség	570

	Lap
Fái Béla: Monna Vanna	439
Anatole France: A király iszik	592
— A kyme! énekes	778, 799
Garas: A Minotaurus	775
Gárdonyi Géza: Kivégzés	821
Heltai Jenő: A gyöngéd fiatal ember	423
— A sütővas	647
— Egy királyi udvar titkaiból	663, 711
— Montecarlói történet	839
Kabos Ede: A lovagiatlan ügy	679
Krudy Gyula: Kisértetek	493
— A tunya Zathureczky	551
— A lovodini csel	630
Henri Lavedan: Erény kisasszony	700, 714, 733, 748
Lovik Károly: A purifikáció	567
— Egy gyilkosság	727
Malonyay Dezső: A Kaposy-fiúk	502
— Katóka kegyelmes asszony	760
Molnár Ferencz: A herczeg	486
— Tengeri kaland	583, 587
— A felhők felett	743
A. Nord: Halál! titkos tanácsos ur	557
Marcel Prevost: A két lelkipásztor	603
Michel Provins: A földéleten	623
— A hamu alatt	684
Gerolamo Rovetta: Egy kis cseléd-leány története	522, 538
Schnitzler Artur: Excentric	506
Strindberg: Ágost: Az erősebb	841
Szabóné Nogáll Janka: Nyári éjszakák	454
— A levina	695
Szőllősi Zsigmond: A csodalátó	519
— Zizona	519
Vértesi Arnold: Az örökség	534
Emile Zola: Modern házasságok	636, 650, 667

Vegyes tárczacikkek.

Idem: Mesék a költészetről	528
Junius: A Wesselényiek	600
Vessző: Az új cseléd	555
— Külpolitika	607
Vicomte Létorière: A Darnay-múzeum	459
Ygrec: Berzsényiek nyaralnak	461
— Berzsényiek a papa nélkül	473
— Berzsényi Íschiben	494
— Berzsényiek hegyet másznak	536
— Berzsényiek keresztuton	558

	Lap
Ygrec: Berzsényi házast	585
— Berzsényiek haza jönnek	602
— Berzsényiek fölébrednek	682
— Berzsényiek az Operában	698
— Berzsényitől pénzt kérnek	797
V.: A százéves Múzeum	745
Levélszekrény	731, 745
Intim dolgok a minisztereinkről	813

Irodalom.

Balkányi Kálmán: A Stone kisasszony naplója	435
Délibáb: Ifjusági iratok	563
Száz Zoltán: Mese és költészet	547
I.: Bársony István új könyve	807
M. G.: Martos Ferencz verskötete	789
—r.: Doktor Pogány	691
S. E.: Egy orvos vallomása	467
V. G.: Erdős Renée	788
— Harsányi Kálmán	829
X: Kossuth Lajos hitvallása	611
Vadnay Károly	499
Regös énekek és a regösök	770
Id. Szögyény-Marich László országbíró emlékiratai	806

Színház. Művészet.

Délibáb: Kommunikék harca	705
Ignotus: Színházi megnyitó	579
— Halálos csönd	722
— Molnár Ferencz	769
— Király-idillek	786
Lancelot: A smoking jegyében	675
Pamacs: A téli tárlat	738
— A téli tárlat II.	783
Yartin: Az orvosszövetség kiállítása	608
I-s.: Keglevich gróf távozik	596
— A kuruczok Párisban	690
— A jövevények	754
M. G.: Czinka Panna hegedűje	610
— A föld	642
— Zenés krónika	690
— Berlichingeni Götz	827
Ó.: A fény árnyai	740
V.: Rippl-Rónai	827
*: Mutamur	628
Brit iparművészeti kiállítás	643

Ezenkívül minden számban INNEN-ONNAN, apró művészeti és irodalmi czikkek, felváltva: Képzőművészet, Közgazdaság, Divat, Heti-Posta stb.

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

XIII. évfolyam.

KISS JÓZSEF.

27. szám

A HÉT

SZAKÁCSKÖNYVE
MEGRENDELHETŐ KIADÓHIVATALUNKBAN

ÁRA 5 KOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

VIII., Rökk Szilárd-utca 18. sz.

BATEMBER Y BIASINI

AMEUBLEMENTS
FONDÉE À PARIS EN 1838.

KÁRPITOS-ÉS DISZÍTÓ

STEINBACH GÁBOR

DECORATEUR

KÜLÖNLEGESSEGEK FRANCZIA ÉS
ANGOL BÚTORSZÖVEKÉKBEN UGYSZINTÉN
KIMZÉSEKBE.

MINDEN A BERENDEZÉSI SZAKMÁBA VÁGÓ MUNKÁJÁT, ELVÁLLALJÁTNAK.

CSÁSZ-É KIR. SZABAD

EGÉSZSÉGI VÁRKOSRENDSZER

BUDAPEST

PODMANICZKY-UTCA 18

Telefon-szám
20-76.

Gyár-utca sarok.

Budapest fő- és székváros tanácsától izlésteljes tervezetel révén, a milleniumi kiállítási pavillónjában teljesített munkáival kitüntetve.

Páris 1900.
Ezüst érem.

MEDAILLE
D'ARGENT.

MICHELSTÄDTER S. E. és H.

BUDAPEST
IV., VÁCZI-UTCZA 3.

Legnagyobb cipő-raktár.

Czipők csak a legjobb anyagból, a legelegánsabb alakban, a legolcsóbb árban.

Egyedüli készítője a gomb-, fűzés és czugnélküli

csaftos
cipőnek, mely egy érintéssel fel- és lehúzható. Vidéki rendelések pontosan eszközöltenek. Rendelésnél elég egy jól illő ócska cipő küldése.

„SZENT ANNA“ MALÁTACAKES

TÁPSÜTEMÉNY.

A legjobb és legizletesebb erőtápszer felnőtteknek, gyermekeknek, egészségeseknek és betegeknek.

Kapható csakis eredeti zárt dobozokban minden nagyobb fűszerkereskedésben, dobozonként 1 frt 25 krért. Főraktár: HOFFMANN JÓZSEF cs. és kir. udvari szállítónál, Budapesten, V. kerület, Bathory-utca 8. szám.

THE MUTUAL

NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG

A világ
legnagyobb és leggazdagabb
biztosító-társasága.

Vagyon 1901. évi december hó 31-én:

1,828.181,200.36 frank.

Biztosítási állomány 1901. decz. 31-én:

6,443.021,249.27 frank.

MAGYARORSZÁGI VEZÉRIGAZGATÓSÁG:

Budapest, IV., Károly-körút 26.

Karcsu

lesz és egészségét ezáltal csak megerősíti, ha PILULES APOLLO-t használ. Ennek hatása a növényből nyert »Vesiculosine«-ben rejlik. Ezek, az orvosok által jónak talált pilulák karcsuvá teszik a termetet és nem hatnak kedvezőtlenül az egészségre, mint sok más készítmény. Nem hajtának, hanem közvetlenül hatnak a táplálkozásra és a zsírsanyagsejtekre. A túlnagy elkövéredés gyógyításán kívül a PILULES APOLLO-k szabályozzák a test funkcióit, megifjítják az arcvonásokat és a testnek visszaadják a rugékonyságot és az erőt.

Ez minden nő titka, ki karcsu és fiatal testalkatot akar. A PILULES APOLLO-k maguk mindkét nem számára, még a legkényesebb természetűeknek is, kellemesek és nem árthatnak az egészségre. A körülbelül két havi kezelést könnyen lehet követni és a tényleges eredmény állandóan megmarad. (Törvény védi.) Üvegje utasítással 6 korona 45 fillér, bérmentesen, utánvétellel 6 korona 75 fillér. J. Ratié gyógyszerész. 5. Pas. Werdeau, Páris IX. — Egyedüli raktár Magyarország és Ausztria részére: TÖRÖK J. gyógyszerész Budapest, Király-utca 12.

Kérienek dobozokat az UNION DES FABRICANTS nevével

ERDÉLYI

BUDAPEST,
IV., Ujvilág-utca 2.

CS. ÉS KIR. UDVARI FENYKÉPÉSZ.

Kossuth Lajos-utca
sarkán.

FÉNYKÉPFELVÉTELEK

izléses, művészies kivitelben.

KÜLÖN ÖSZTÁLY KÜLÖN HÁZONKIVÜLI FÉNYKÉPFELVÉTELEK

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ... kor, 20.—

Félévre ... > 10.—

Negyedévre ... > 5.—

Egyes szám ára 40 fillér.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VIII., Röck Szilárd-utca 18. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— 2 © Budapest, július hó 6. © —

Julius elsején kezdődött lapunknál az új félévi folyam. Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy előfizetésüket még a nyári hűselő előtt megújítani szíveskedjenek. Mint minden nyáron, az idén is a legpontosabban utánok küldjük a lapot a fürdőre és csak arra kérjük, hogy minden helyváltozást nekünk idejekorán jelezni méltóztassanak.

Előfizetési feltételek: Egész évre 20 kor. Félévre 10 kor. Negyedévre 5 kor. Mutatványszámok ingyen.

A HÉT kiadóhivatala,
VIII. ker. Röck Szilárd-utca 18. szám.

Krónika.

Levél, ingyen tejről s egyebekről.

— jul. 3.

Kedves Kiss, találja ki, ebben a szép délelőtti órában honnan jövök. Semmisem könnyebb, feleli maga, a szabójától és az uszodából. Téved, barátom, az Izabella-utcai tejkiosztóból jövök. Ugy-e, csudálkozik, első sorban alkalmasint azon, hogy ilyesmi valóban is megvan, nemcsak nyomtatásban, mint ahogy én gépies közömbösséggel olvasom az ujságban a lezuhant napszámot s a délafrikai háborút, de borzasztóan megrendülnék, ha az a napszámos előttem zuhanna le s a délafrikai békeföltételeket az én ablakom alatt sütnék el. Nem akarok jobbnak látszani, mint amilyen vagyok; nekem magamnak nem jutott volna eszembe az ingyen tej iránt érdeklődni, annál is inkább, mert nekem erről, nem tudom miért, mingyárt a szabadkőművesek jutnak eszembe, ezeket pedig nem szeretem, mert tulzott elragadtatással tapsolnak a Gabányi meg a Gerő Károly premiérejein. De a Svábhegyen a kis Deutsch Ernő doktor körülhízelgett, mint a macska; megmagyarázta, hogy most a nyáron nem felnőtt tejet osztogatnak, hanem baba-tejet, herczig kis üvegekben, kaucsuk-szopókával és a babák maguk jönnek el érte, és noblesse oblige, ha én irodalom vagyok, hát kötelességeim is vannak, és külön délelőtti ruhát csináltathatok erre a látogatásra, fehér vásznat égszinkék bordúrral — ezek a nemzetközi tejszinek — ő maga is csináltatott egy gyönyörű fekete lüster-redingote-t, térdig érőt, övvel, amiben úgy néz ki, mint Pasteur, mikor a veszetséget kitalálta. A doktorka maga is olyan herczig volt ezzel az ő hevülésével; vannak ilyen finom izlésű amateurjei a jóságnak, akik a beteg gyerekekért úgy tudnak hevülni, mint más a kopen-

hágai porcellánért s az esztéta transportjával élvezik ki a nyarat, melyet Scheveningen helyett az Izabella-utczában töltenek... Kedves barátom, nem tudom megmondani, a gyönyörűségem vagy a fájdalomam volt-e nagyobb ebben az emberséges ingyen-boltban, mely ezen a nyáron csecsemő-emberkéik számára lesz nyitva, hogy napjában háromszor ellássák őket Soxleth-tejjel. Istenem, jó, hogy az ember közömbös szórakozottsággal tud elmenni szenvedő társai között — beleőrülne, ha mindent észrevenne és mindenben részt venne. És mégis, jó, hogy a lelkiismeretünk olykor ráít a vállunkra és orrunk alá dörgöl egyet-mást: egy csöpp jóindulattal mennyi nyomorúságon segíthetünk! Édes, áldott, nemes gondolat, ott kezdeni a jótékonytságot, ahol a nyomorúság kezdődik: a csecsemőnél. Teremtőm, senki sem nyomorultabb a szegény ember gyerekénél, kinek számára az eszmélet nemcsak schopenhaueri értelemben, de a legbrutálisabb betű szerint valósággal fájdalommal kezdődik, s életben való megmaradása attól függ, bele tud-e tompulni a fájdalomba. Teremtőm, az a dupla nyomorúság: a piczi porontyé, amelyik beleránczosodik az éhségbe vagy a hasmenésbe, s az anyjává, aki nem tud segíteni rajta! Ó mamák, akik külön kis selyemmérlegeken mértek, reggeli fürdő után, a babáitokat: micsoda gyerekeket látni a népnél! Micsoda állandó betlehemi gyeregyilkolás a szegénység! Nekem már százszor megmagyarázták, mi a kínálat és a kereslet, de csak azóta értem, mióta számot adtam magamnak arról, hogy minden babym fölnevelése egy más kis gyerek életébe került. A legnagyobb nyomorúság a civilizáció. A vadember, úgy, mint az állat, addig szoptathatja a gyerekét, míg az megerősödik a táplálékára; a civilizációnak kellett eljőnnie, hogy a szegény ember asszonya ne érjen rá vagy ne legyen képes szoptatni a gyerekét, s a struggle for life ott kezdődjék, hogy a négy hetes gyomor meg tud-e birkózni a meg-savanyodott tehéntejjel, a rongyba csavart élesztős kenyérrel, a piszokkal és a méreggel. S még azt mondják, hogy a nyomorúság nevel szocialistákat! Nem igaz; ha igaz volna, minden gazdag ember meg volna már gyilkolva, s a gyerekes anyák volnának a gyilkosaik... Ah, ha a civilizáció valaha jóvá fogja tenni, amit az emberiségen vétett: hogy meg fog könnyebbülni a lelkiismerete! De, látja, ez a megható, kezdi jóvátenni. Az ilyen tejkiosztók magjában mutatják, milyen lesz egyszer az emberiség terebélyes fája. Még egyszer mondom: csacsiság maguktól, művelt szociológusoktól, a maguk jótékonyágellenes elmélete. Nem igaz, hogy az emberiséget meg kell fulladni hagyni a nyomorúságban, hogy észére térjen s föllázad-

jon nyomorúsága ellen; hiszen a nyomorúság annyira megbénítja, hogy nincs ereje a lázadásra. Cselekedjünk mentül több jót, annál több erőt adunk a szegénynek, hogy kiküzdje és kikövetelje az időt, mikor nem alamizsnául kapja, ami természetes joga: a megélhetést.

Mondom, nagy gyönyörűséggel ütöttem bele az orromat az üstökbe, a pasteurizáló vedrekbe; sorra néztem a vetkeztető-asztalkákat, a mérleget s a rendelőkönyvet, mert a babákat nemcsak tejjel látják el, de meg is vizsgálják és gyógyítgatják is. A falon ott a szigorú fölrás, hogy csak olyan baba kap tejet, akit a mamája képtelen szoptatni — és ez bizonyára helyes és igazságos intézkedés. Nagyon nagy dolog ám, hogy a szegény asszony, bárhol ebben a rengeteg városban, biztos lehet benne, hogy csak egy utat kell megtennie, hogy a gyerekének olyan ellátása legyen, mint akármelyik kis princznek. De, lássa, ez a bökkenő. Azoknak a derék, jó embereknek, akik külföldi mintára ezt a dicső intézményt minálunk is megteremtették, egyelőre csak erre az egy szűk boltcskára telik, s nem, mint a külföldön, legalább is minden városrészben egyre. Pedig mit ér az Izabella-utcai tej kiosztó az óbudai szegény asszonynak, akinek napszámba kell járnia és nem ér rá félnapos utakat tenni a tejért? Higgye meg, barátom, semmiben sem vagyunk mi annyira mögötte a művelt nyugatnak, mint a társadalom lelkiismeretességében. Annyit most már minden nagyvárosban elértek, hogy a csecsemőn kezdve az aggastyánig, kivétel nélkül minden ember biztos lehet benne, hogy egy pohár tejcskára vagy egy kanál levesre, egy darab kenyérre és fekvőhelyre föltétlenül számíthat a maga környékén. Csak mi vagyunk ilyesmiben Balkán — nem, mert rosszak volnánk, de mert nem gondolunk rá. Az ujságok, a közönség — mindnyájan hibásak vagyunk, hogy nem dörögöljük eléggé az egymás orra alá, a rosszabb soruaknak mily nyomorúságába kerül a mi jobb sorunk. Bizonyos vagyok benne, hogy ha mint az enyémet, valami véletlen a jobbmódu anyák figyelmét erősebben ráterelné a tej kiosztóra, egyenként meg sem éreznék, s mégis hamarosan összegyűlné annyi pénz, amennyivel ezt a ma tengő-lengő szent vállalkozást mindenkorra biztosítani lehetne. Hányan vannak gazdag emberek, akik le lehetnének, mintegy sportból, egy-egy alapítványt, melyből a többi városrészekre is jutna az áldásból! S addig is mi volna a gazdag villamos-társaságoknak, melyek számlálatlan adják a szabad-jegyvet városatyáknak és ujságíróknak, ha, az intézeti orvosok diszkréciójára bízva, napi egy-két szabad menet utalványokat osztogatnának a messzebb lakó szegény anyáknak! Bizonyos vagyok benne, hogy mindezt mindenki szívesen megtenné, csak figyelmeztetni kéne őket, egyenként. De olyan lusták vagyunk arra, hogy az egymás lustaságát megzavarjuk, s az ember olyan unalmas, ha a kötelességeit teljesíti! Én magam is, érzem, sokkal vidámabban tudnék írni Vilmos császárról s a krefeldi hadnagyokról, akik pedig bizony isten nincsenek úgy a szívemhez nőve, mint a szegény kis gyermekek.

Noha: van annak a krefeldi esetnek is komoly oldala, és Vilmos császár mély politikai átlátással cselekedett, mikor a düsseldorfi huszárok egy részét a krefeldi

bakfisok kérelmére őhozzájuk helyeztette át. Nem lehet eltagadni, amivel én mindig szekirozom is az én saját külön főhadnagyomat, hogy a katonák békében tulajdonképpen ingyen huzzák a fizetésüket, hacsak malomtűzeknél nem segítenek a vödörket továbbadni — s a malmok oly ritkán égnék le! Ez tulajdonképpen mélyen sérthet olyan önérzetes embereket, mint a katonatisztek, s bizonyára hálásak most a genialis császár iránt, amiért egy új munkakör kijelölésével enyhített az ingyenezés e bántó érzésén. Ha az ember elgondolja, milyen nehéz a lányoknak a mai kényelmes világban tánczosokat kapni, elégtétellel veszi tudomásul az államtól fizetett tánczosok intézményét, melyet, a huszárok áthelyezésével, Vilmos császár ezennel megalapított. Amilyen heves tánczosok a német lányok, a porosz tiszték még a fizetésemelést is kitánczolhatják maguknak. Mondják, hogy ez elkel a — legschneidigabb lajdinántól is. S valóban, ideje már, hogy az anyagiakban való pontosságról és kötelességtudásról a katonák egy kicsit kioktassák a civileket — borzasztó dolgokat érünk meg ezen a téren. Olvasta, hogy az öreg Lecoq, aki most hetven esztendőskorára válni készül a feleségétől, nem akarja annak megadni az operettjei fele jövedelmét? A genie jogára hivatkozik, mint amelyet az asszony nem inspirált, tehát nincs is joga a gyümölcsseire — s a francia legfelsőbb bíróság nagyon helyesen jegyezte meg, hogy ennél smuczigabb genie még nem fordult elő a praxisában. Nemrég olvastam maguknál is egy cikket a férjek jogáról, amelyikben valamelyik házi geniejük ugyancsak a genie jogán azt fejtegeti, hogy a genieeknek, penny a linertől fölfelé, az irodalom érdekében joguk van megcsalni a feleségüket. Én ugyan azt tartom, hogy vigye el az ördög az irodalmat és az összes genieket, s a komisszág komisszág marad, ha Goethe követi is el — de ha már a genie urak annyi mindenféle extra jogot követelnek maguknak, akkor már igazán férfi-szemérem dolga, hogy legalább anyagiakban való nobilitással fizessenek ezekért a privilégiumokért. A genie jogán megtagadni a hűséget: még megjárja, de megtagadni a konyhapénzt: sötét ordenáreség, ami csak olyan genienek juthat eszébe, akinek hetven éves korában jut eszébe válni a feleségétől.

Isten vele, barátom, mindez a sok irka-firka csak kifogás akart lenni. ahhoz, hogy en passant elhenczeghessek maguk előtt, mennyire végképp beleléptem az irodalomba: az idén a nyarat Svájcban töltöm, mint a berni ujságíró-kongresszus fölesküdt, kiküldött és kábitó előkelőségű, szabadjegyekkel ellátott rendes tagja. Nem volnék igazi ujságíró, ha a pályámat nem azzal kezdeném, hogy szabadságot kérek. Az én Wippchen kollégám ehhez a bejelentéséhez még egyéb kérelmet is szokott csatolni, de én sokkal büszkébb vagyok, hogysem az előleg szót még csak le is írjam. Az ilyesmit az ember a szerkesztő finom érzékére bizza, s marad örök adósa és engedelmes munkatársa

Emma.

NB. Egy könyvecskét küldtek hozzám, mint a Szakácskönyv szerkesztőjéhez, a dr. Kelen József kis

munkáját *A diétás konyháról*. Nekem roppantul hizeleg, ha ilyen autoritás számba vesznek, de nem viszont hízésgéből mondom, hanem lelkiismeretes meggyőződéssel, hogy a könyvecske okos és érdekes, és jóltevője mindenkinek, akire egy-egy rosszkedvű gyomor mulattatása van bízva. Igazán bölcs és leleményes tanácsadó.

*

Noha elvből idegenkedünk minden előlegtől, mégis — reprezentációul lévén szó — nincs ellenünk, hogy Emma asszony magának *A Hét* rovására egy elegáns utikalapot bebiegolphasson. Bizunk szerénységében, hogy a kiadót nem fogja csődbe kergetni. Ne mondhassa, hogy smuczig a magyar. Bon voyage! Szerk.

Kalózok éneke.

Irta: Lord Byron.

Amerre kéklő tengerár dagad,
Mely mint lelkünk, oly féktelen s szabad,
S ameddig zugva üz a szél habot:
Mi birodalmunk, mi hazánk az ott!
Halára nincs; bárhol leng lobogónk,
Pogány s keresztény ott alattvalónk.
Szilaj, vad élet! Most száz baj gyötör,
Majd kéj ringat s a veszély is gyönyör.
Ki érti át ezt? Kéjek rabja te,
Kil habok harcán kór emésztene,
Unott korcs, kil nem izgat élvezet
S nem üdit álom, te nem értheted!
Csak az, ki beleizlett s untalan
Ott küzd az áron diadalmasan,
Az érti csak e mámort s vándorát
Az ullan utnak láz mint járja át,
Ha magáért a harczért harczba száll
S mulatság néki, mi másnak halál.
S úgy üzi azt, mi gyávákát riaszt,
S gyöngéket elveszt, csak az érti azt,
Mi e rajongás és mi e remény,
Mely úgy föllángol szivén, szellemén.
Mit száz hald! Csak haljon ott velünk
Ellenségünk is! Egytől rettegünk:
Lassu haláltól... Szép az élet — ám
Meg kell halnunk! Kórágyn? vagy csatán?
Csak tespedjen más, hosszú éveken,
Kinban, párnák közt, bénán, belegen!
Mit ér fuldokló, kábult élete?
Meghalnunk oh csak így ne kellene!
Mint nyög, míg lelke szabaddá szakad...
Mi hadd végezzünk percnyi harcz alatt.
Az hamvvederbe vagy szük sirba jut,
Rá gyűlölője is hoz koszorút;
Minkel nem sirat más, csak czimboránk,
Ha már úgy dőlt a tenger árja ránk
S a toron értünk csengő serlegek
Borába is még egy-egy köny pereg...
S míg vezérünk a zsákmányt osztja szét,
A győztes hadban ránk tér a beszéd
S busan sóhajl föl egy-egy czimborá:
Derék siu volt, be vig volna ma!

Telekes Béla.

A gyöngéd fiatal ember.

Irta: HELTAI JENŐ.

(Nyáron, kánikula idején, Budán, a korzón, egy kis kávéház előtt ketten ülnek: egy leány és egy fiatal ember. Este van, 11 óra és kívülök senki ezen a kihaltabb részen. A pinczerek, akik már szeretnék a kávéházat bezárni, türelmetlenül lesik, mikor távozik ez a két elkésett vendég. De az ifju pár csöndesen és boldogan ül egy-egy szelet fagyalt előtt, az egyetlen villamos lámpa fehér fényében. Távozásról szó sincs. Fönn a lámpa körül a lepkék és bogarak orgiája.; különösen azoké a jól ismert fekete bogaraké, amelyek minden nyáron ellepik Budapestet. Most pattogva hullanak a márvány-asztalra, egyik-másik merészebb nekiiramodik a fiatal leány nyakának vagy szőke hajának. A leány ideges nevetéssel rázza a fejét és apró sikitásokat hallat, mikor a fiatal ember szolgálatkész kézzel nyúl a bogarak után. Hogy ilyenkor egy perczig a leány nyakán vagy haján felejtí a kezét, az természetes, miként az is természetes, hogy a leány néha sértődötten, de nem tulajdosságos ridegséggel ráüt a fiatal ember kezére.

Odabenn, az ásitózó pinczerek egyéb szórakozás híján, ezen az idilli játékon mulatnak. Mint kitünő emberismerők, régen megállapították, hogy az ifju pár nem férj és feleség. A fiatal hölgyet inkább valami kevésbé jelentékeny színésznőnek nézik, a fiatal urat pedig jobb izlésű magánhivatalnoknak, aki a művészetet magukért a művésznőkért pártolja.

Azonban az ifju pár idilli játéka hirtelen félbeszakad. Beszélgetnek. A pinczerek a nyitott ablakhoz lopóznak és hallgatóznak. Az ifju pár pedig mit sem látva, mit sem sejtve, gyanútlanul beszélget tovább...)

A LEÁNY: Hányszor mondjam még? Igazán szeretem... Ha nem szeretném, nem volnék most itt magával... És különben miért kérdezi? Hiszen maga tudja a legjobban, hogy szeretem...

A FIATAL EMBER: Tudom... tudom... (Sóhajtván.) Istenem, ha az ember ezt valaha tudná — bizonyosan tudná!

A LEÁNY: Nem hisz nekem?

A FIATAL EMBER: Hiszek... hiszek... de maga nem tud meggyőzni! Magából hiányzik a melegség, amely magával ragad, magában nincs gyöngédség, nincs sziv! Tudja, hogy ezt nem szemrehányásnak mondom, mert én... én is szeretem magát, minden hibájával együtt...

A LEÁNY: Maga persze azt hiszi, hogy magának semmi hibája?

A FIATAL EMBER: Azt nem hiszem. Alkalmasint nekem is vannak hibáim, bár nem tudnám... Mindenesetre hálás volnék, ha egyikre-másikra figyelmeztetne...

A LEÁNY: Nagyon szívesen. Maga mindenekelőtt csökönyös, tapintatlan, ügyetlen, önző, fösvény, rosszkedvű és unalmas.

A FIATAL EMBER: Csak?

A LEÁNY: Érje be egyelőre ennyivel!

A FIATAL EMBER: És megbocsátja nekem azt a vakmerő kérdést, hogy honnan tudja mindezt?

A LEÁNY: Tapasztalásból... megfigyelésből... Végre bármilyen ostoba libának néz is, hat hét alatt csak fölfedezhettem magában egy pár hibát?

A FIATAL EMBER (elmélázva): Az ám... Hat hét! (Más hangon): Maga tehát csökönyösnek és tapintatlannak czimez?

A LEÁNY: Igen. Mert folyton-folyvást azt kérdezi, hogy szeretem-e? És mindig rosszkor kérdezi. Higgye el, akárhányszor van olyan percem, amikor szívesen mondanám el, hogy szeretem. De maga ilyenkor sohasem kérdezi.

A FIATAL EMBER: Ez éppen a hiba. Kérdés nélkül, magától, önként kellene ezt mondania. Látja, ha magában megvolna az a gyöngédség, amelyről az imént beszéltem...

A LEÁNY: Egyszer minden előzmény nélkül a nyakába ugrottam magának és azt mondtam: Szeretlek! De maga ekkor olyan gyanakodva nézett rám, mintha azt kérdezte volna: mit akar ez tőlem? Ez legalább is egy új kalapba kerül!...

A FIATAL EMBER (nemes fölháborodással): Ezt komolyan mondja?

A LEÁNY: A legkomolyabban! De végre ez sem volna baj. Én... én is szeretem magát minden hibájával együtt. De az égre kérem, ne beszéljen nekem folyton szerelemről. Tudja ez szép és jó volt a nagy szerelmi téboly első mámoros pillanataiban... De ma... hat hét után... kicsit unalmas.

A FIATAL EMBER (csalódottan): Unalmas?

A LEÁNY (daczosan): Az!

A FIATAL EMBER (kecérően): Jó, hát beszéljünk másról! Beszéljünk növénytanról vagy görög nyelvről... vagy ezekről a fekete bogarokról, itt ni...

A LEÁNY: Fogadjunk, azt sem tudja, mi a nevük ezeknek a bogaraknak? (Mefog egyet, vizsgálgatni kezdi, azután átszurja egy gombostűvel és a szegény kis fölnyársalt állatot bedobja az előtte álló vízes pohárba. A bogár kétségbeesetten uszkál körül a vízben, kapálózik, elmerül, majd újra fölbukkan. A leány gyönyörködve nézi ezt a haláltusát.)

A FIATAL EMBER (hirtelen elveszi előle a poharat és kiszabadítja az állatot. Óvatosan kihuzza belőle a gombostűt és a szíven döfött teremtés még most is csodálatos gyorsasággal siet tova. Kis szünet után a fiatal ember a szelid szemrehányás hangján megszólal): Hogy lehet valaki ilyen kegyetlen!

A LEÁNY (boszusan): Itt van! Beleavatkozok a legártatlanabb örömeimbe! Már egy bogarat sem tűzhetek a gombostűre...

A FIATAL EMBER: Ez magának ártatlan öröm? Egy szegény kis állat szenvedése magának mulatságos látványosság? Nincs szíve... nincs szíve!

A LEÁNY (gunyosan utánozza): Nincs szíve... nincs szíve! Tudja-e, hogy maga roppant komikus, amikor ezen a kenetteljes hangon prédikál nekem?

A FIATAL EMBER: Maga pedig nagyon rossz!

A LEÁNY: Ah, rossz vagyok? (Idegesen, firkésze néz egy másik bogár után és a gombostűvel az asztalt szurkálja.)

A FIATAL EMBER (aki aggódva követte a lány tekintetét): Mit akar?

A LEÁNY: Semmit... (A gombostűt fenyegetőleg döfi egy gyanutlan bogár felé, de elhibázza.)

A FIATAL EMBER (megragadja a leány kezét): Nem tűröm! Nem engedem meg! Értette?

A LEÁNY (fenyegetően): Ereszsze el a kezemet!

A FIATAL EMBER (engedelmeskedik. Szelidebb hangon): Kérem magát... édes... ha egy kicsit szeret, hagyja abba ezt a kegyetlen játékot... Nézze... nekem roppant rosszul esik... a bogárról nem is szólva...

A LEÁNY (sötét rosszindulattal): Azt teszem, ami nekem tetszik...

A FIATAL EMBER (dühösen): Jó... nem bánom... tegyen, amit akar... de én... én nem tudom, mit fogok csinálni, én semmiről sem felelek...

A LEÁNY: Fenyeget? Bravó! (Ebben a pillanatban hangerősen koppanással esik egy bogár az asztalra. A leány villámgyorsan megfogja, föltűzi és gombostűstől belehajtja egy másik pohárba.)

A FIATAL EMBER (kétségbeesve, elképedve, elsápadva nézi és nem tud szólni.)

A LEÁNY (ezt az ábrázatot látva hangosan fölkaczag).

A FIATAL EMBER (kitörő haraggal): Még nevet? (Pofonüt a leányt.)

(Nagy csönd. A pincérek lélekzetüket visszafojtva lesik, mi lesz ebből. A fiatal ember borzasztóan szégyenli magát, konokul a földre meresztli a szemét és nem mer a leányra nézni, aki sápadtan hanyatlott vissza a szalmaszékekben. A leány hallgat, míg lassacskán megtelik a szeme könnyel. Zsebkendőjét a szemére szorítja és halkán sirdogál.)

A FIATAL EMBER (végre érzi, hogy valamit kell mondania. Nagyon zavart. Akadozva szólni kezd): Bocsásson meg... gazember vagyok... becstelen... gyáva...

A LEÁNY (nem felel, de a sirása hangosabb lesz).

A FIATAL EMBER: Gazság volt, amit csináltam... Megütnei egy védtelen leányt... Br! Undorodom magamtól...

A LEÁNY (zokog).

A FIATAL EMBER (nagy elérzékenyedéssel): Ne sirjon... Higgye el, majd megszakad a szívem, úgy bánom... De magam sem tudom, hogy történt... a világ forogni kezdett velem... és mire magamhoz tértem, a szerencsétlenség már megtörtént. No... édes... nézze, letérdek ide és úgy kérek bocsánatot. (Le akar térdelni.)

A LEÁNY (anélkül, hogy a zsebkendőt az arczáról elvenné): Nem... nem...

A FIATAL EMBER (egyre nagyobb hévvel): Gyűlöl... megvet... igaz van... megérdemlem...

A LEÁNY (elcsukló hangon): Nem... nem maga... én érdemeltem meg... belátom...

A FIATAL EMBER (megdöbbenve elnémul).

A LEÁNY: Belátom... igaz volt... bennem nincs gyöngédség... magában van... magában sok gyöngédség van...

A FIATAL EMBER (bizonytalanul): Azt hiszi?

A LEÁNY: Most már tudom... mi az... mi az, amikor az ember gyöngéd!

A FIATAL EMBER (bűnbánóan): Édes... ne kinozzon... ha tudná mennyire fáj... mennyire szeretem... Nézze, én igazán gyöngéd vagyok... ha pofon is... (hirtelen elhallgat.)

A LEÁNY (kitörve): Nem... nem... szeretlek!... Ez az első férfias cselekedeted, amióta ismerlek...

A FIATAL EMBER (boldogan): Azt hiszed?

A LEÁNY: Igen!... Ugy kellett nekem!...

(A pincérek egymásra néznek és konstatálják, hogy a pár kibékült.)

A FŐPINCZÉR (föľhasználja a kedvező alkalmat és eléjük áll): Bocsánat... zárunk...

A LEÁNY: Annál jobb!

A FIATAL EMBER (fizet és int egy üres kocsinak. Beszállnak és a kocsiiban szerelmesen simulnak egymáshoz. A fiatal ember hirtelen a homlokára üt).

A LEÁNY: Mi az?

A FIATAL EMBER: Az a másik bogár... azt benn felejtettük a vízben... Vissza kellene menni!

Ki az igazsághoz tévelygés útján jut, forróbban öleli.

Kis János.

*

A hazugság a gyöngék fegyvere.

Jókai.

*

A nagyobb rész inkább javasolni szeret nagy tetteket, mint azokat gyakorolni.

Széchenyi.

Szállingóznak . . .

*Szállingóznak, szálldogálnak
Egyre a levelek,
Észak felől jönnek, hivnak,
— Mennék, de nem lehet.
Lánczba sincsen kezem-lábam,
De mégis rab vagyok,
Talpig vasban singlő rabnál
Czudarabbul vagyok.*

*Ha a tenger fenekéig
Végig ténta volna,
Hogyha benne a sok hal mind,
Mind irótoll volna,
Az ég bottja aranyszélű
Fehér papir lenne,
Nagy bánatom, hogy leírjam,
Az is kevés lenne!*

Balla Ignác.

Krónika II.

A braganzai herceg.

— jul. 4.

Témának bizonyára a legkényesebb, megfigyelésnek azonban sokoldalú a braganzai herceg ügye, annyira sokszegletű, hogy az ember válogathat benne, melyik hegyének szaladjon neki a tollával. Mert a kommentátor helyzete épen nem kényelmes, s ha a büntetőtörvénykönyvnek ezuttal kénytelenek vagyunk megbocsájtani, hogy felségsértést követett el, az újságíróval szemben nem vagyunk ily liberálisok. Arról volt szó, hogy az ügy, ha a nyilvánosság elé kerül, diplomáciai összetűzésre visz Angolország és Ausztria-Magyarország között s épen azért az angol rendőrbíró szájkosarat tett a sajtóra. Csakhogy a sziget-országban a törvény betűje annyira holt, hogy a hullaszagot nem lehet otkolonnal elűzni s aki érintkezésbe kerül vele, bizony nem egykönnyen mossa le magáról a kellemetlen illatot. Ilyenformán egy-kettőre kipattant a titok s úgy lehet, hogy most már James Chandlerért háboruba is mehetünk, árvákat és özvegyeket hagyhatunk hátra, a tudósítokat pedig Josephstadtba küldik, ahol aztán legalább meginterviewolhatják Mattasicsot. Mégis megpróbáljuk, hogy egy pár reflexiót fűzzünk a londoni esethez.

Természetesen először is az angol bíróság előtt kell kalapot emelni. A britt törvényekről sok élczet és megfigyelést szedtek össze. Egy szobaleányt, akit egy pár harisnya ellopásával vádoltak, felmentették, mert véletlenül két különböző harisnyát vitt el s így a vád nem volt helyes. Egy férfit bigámia miatt állítottak törvény elé, de kiderült, hogy nem is két, hanem három felesége van, ez pedig nem bigámia s így a vádlottat nem lehetett elítélni. Az angol esküdtzékről még több mulatságos bogarat gyűjtöttek a kompilátorok, de valamennyi csak azt mutatja, hogy a törvényt legfőbb zsinórmértékül alkalmazzák, amelyet nem lehet magyarázni,

hanem alkalmazni kell. A mi bűnvádi eljárásunk ellenkezőleg a logikát kívánja meg a bírótól s ha a döntőnek nincs kellő fantáziája, legtöbb ítélete elintézetlenül heverne fiókjában. Egy jeles jogáskollégám kifejtette egyszer, hogy Magyarországon nincs rá törvény, amelynek alapján a szabószámlát beperelni s azt megítélni lehetne. Még se tudok rá esetet, hogy valaki ilyen módon szabadult volna meg a redingot-ja árától.

Ez a kemény vasmarok tehát megfogta a szegény braganzai herceget s úgy tetszik egyhamar nem ereszti el. Valamennyien hiszszük és reméljük, hogy pusztá zsarolási kísérletről van szó. De maga a tény, hogy a herceg belément a csapdába, mutatja, hogy a hajlandóság megvolt benne a multság iránt. Honnét származott, a jó Isten a megmondhatója. Mindig rokonszenvvel kísértük a braganzai ifju élete pályáját. Szimpatikus volt egyenes modora, amely fűtyölt a konvenczióra, czimre, rangra s valami különös demokrata vonással ruházta fel a herceget. De nem jó tulságosan leereszkedni a néphez. Mikor a királyi családok sarjait úgy nevelik, hogy gőgösek és zárkóztak legyenek, preventív intézkedéseket adnak az alacsony bűnök ellen. Aki röstel szoba állani piszkos pénzügynökökkel, akinek derogál adóhivatalnoknak lenni, aki utálja a parasztszolgálot, annak sose lesz baja sem az uzsorával, sem a sikkasztással, sem a gyermektartással. A királyfiak tehát még úgy is védve vannak e kellemetlenségek ellen, ahogy véd a morózus gyomorkatarrus a kicsapongástól. Az arisztokráciában, ha e fogalmat jól szemügyre vesszük, talán több bölcs intézkedés van, mint a talmudban. Távol tart az alkalmaktól, főlemel a magasba, ahol nincs több erény, csak kevesebb bűn akad s mikor gőgössé tesz az emberekkel szemben, egyuttal büszkévé akar tenni alacsonyosságukkal szemben is.

A braganzai herceg soha nem akart arisztokrata lenni, a nép közé vegyült, ott kártyázott kvietált hadnagyokkal, együtt ivott a ripacsokkal és konferált komor nyikokkal. Azt hitte, hogy a néphez való leereszkedés ennyiből áll. Husz esztendő bohó fejével nekivágott a világnak megkeresni a multságot. Elsőbb fönt kereste a magas körökben s nem tudta megtalálni. Futtatott, kártyázott, udvarolt, egyik se okozott neki gyönyörűséget. Akkor mind lejjebb szállt, hogy élvezetet találjon, de sehol rá nem akadt, mert igaz multság e világon talán nincs sehol. Arany multság a gyöp, amelynek izgalma a velőt hasogatja, multság a kártya, ez a pantomimikus rablás, multság a bor, amely beteggé tesz? És multságból lesz-e gonosz a hónapos nőtlenségre ítélt matróz? Ha ma ujrateregetők a világot és azt mondanók: a munkát élvezetnek hívják és az élvezetet munkának, a nép talán tódulna a munka után. Nem csoda, ha a királyi herceg csalódva járt a különböző vidékeken s portyázásaiból hazatérve, mindig rosszkedvűen mesélte el bizalmas komor nyikjának, hogy »ez sem az«. Járt így kivüle már ezer meg ezer más ember, csak hogy előbb vonta le a konzekvenciákat. Ha nem így lenne, a világ csupa korhelyből állana, s hogy a multság milyen veszedelem, mutatják a megette settenkedő titkos és nyílt orvosok, ügyvédek, rendőrök és bírák.

A kis herczeg szörnyű csalódással végezte sétáját s a demokraták most nyilván el is fordulnak tőle, szintugy az arisztokraták, akiknek körében ez soha meg nem eshetett volna rajta. De a demokratikus káröröm azért tele van hasravágódó hódolattal. Hogy egy királyfival ez megtörténjék! hogy egy herczeg bűnös legyen! hogy a braganzai így eltévedjen! holott ez éppen az ő diadaluk volna s nekik kellene így szólani: »Mindnyájan emberek vagyunk már, hála Istennek!« Mert végre is, mért ne történhetne ez meg a nagy urakkal, mért csak a szegény embernek szabad vétkezni? Alig tudok rá példát, hogy a demokrácia ilyen jelentős negatív győzelmet aratott volna Magyarországon, jöllehet, respektálom, hogy a piros nyakendő szabad viselését ki tudtuk vivni. Mentül jobban háborodunk fel az esetről, annál mélyebben borulunk térdre, annál inkább látszik, hogy még a hibákban sem vagyunk egyformák, nemhogy a jogokban és igazságokban.

De ha bele is mennék genealogiai fejtegetésekbe, nem tudnék e pontnál epével írni. A góthai lexicón bizonyossága szerint a Braganza uralkodóházat a XV. században alapította I. Alfonz, s maga a család talán a tizenegyedik századig tudja családfáját fölvinni. Ő, de mi ez ahhoz a betegséghez képest, amelyről szó van: ezt már a főnycziaiak ösmerték, tehát idősebb minden a világon létező nemességnél és czimnél, s mikor a földi előnyök már régen eltűntek s a nevek elmosódtak, ez még élni fog. A bűnök örökkévalók s azért legyünk méltányosak megítélésükben.

Déliab.

Batember y Biasini.

Valahányszor jázmin illata lebben felém, mindig elszomorodom. Szegény nagyanyámnak volt a kedvenc virága ez a fehér hullatag virág. Nagyanyámról meg eszembe jutnak azok az idők, amikor még tudtam hinni, lelkesedni. A mesék, álmok világát éltem akkor. Szinte magamnak is hihetetlen, milyen szürke lett azóta minden, hogy én vagyok ez a fanyar, elfásult, malcontents uri ember, ha visszagondolok azokra a jázmin-illatos, csöndes, késő tavaszi délutánokra, amikor én otthon, a márvány-asztal fölé boruló szilfák alatt, Benyovszky Móricz vizen és szárazon való kalandozásait olvastam. Benyovszky Móricz és sok másoknak a históriáit. Olyan emberekét, akik egy eszméért, talán egy fantómért feláldoztak mindent. Akiknek egy-egy szent eszme, a szabadság, az emberiség java volt idolumok. Olyan emberekét, akik egy eszméért élni, de meghalni is tudtak, ha ugy kívántatódott.

Az élet nyomorúsága, a kenyérkeresés gondja mint csuf, szürke, nyomasztó kód, ugy ráfeküdt régen arra az én ifjonti lelkesedésekre. Letörte szárnyaimat, amelyekkel egykoron szinte vágyott repülni a lélek, amely tele volt a jó és nemes iránt való hevüléssel. De talán ma már senki sem tud lelkesülni. Ebben a hitben éltem sokáig, mindaddig, míg nem régen Pöstyénben, a Rónay-terasse-on egy pompás ebéd, amerikaiakkal hozott össze.

Az amerikaiak rettenetes köszvényből gyógyultak ott ki és dicsérték mindent, ami magyar, és hálásak vol-

tak minden iránt, ami magyar. Többek közt elkezdtek nekem beszélni egy fiatal magyar hősről, akinek nevétől visszhangzik most egész Dél-Amerika. Batember y Biasini ez, a columbiai hadsereg alig huszonnégy éves ezredese. Rendkívül érdekes ennek a hős ifjunak a története. Szinte kéri ebből az unalmas, szürke, sablon-életből, melyben mintha mindenki Hartmannnak, a pessimista bölcsésznek akarna igazat adni. Hartmann ugyanis azt állítja: der Mensch ist ein Herdenthier; elől megy a számár a csengővel, utána a többi barom, széles, kitaposott nyomokban.

Batember y Biasini, vagy mondjuk ősi faja után, kibédi Biasini Domokosban van még valami a Benyovszky Móriczok, a D'Artagnan-ok véréből. Mintha a roman de cape et d'épée valamelyik hőse támadt volna föl. Egy kicsit Bayard, a gáncs és félelem nélkül való chevalier, egy kicsit Cyrano de Bergerac, meg a mi Balassa Bálintunk, aki mikor letérszi kezéből az szablyát, lantot ragad, zengedezve a bűbájosan szép, édesen lágy Virág-énekek-et. Emellett nagylelkű, elegáns s a gondolkodás nemességében is fölveszi a harcot bármely Jockey-Club tagjával.

Biasini családjában az ifju ezredes dédapja, Biasini Gaetano volt olyanforma alak, mint ő. Ur, aki mégis kalandorkodni vágyik, akár a mi genialis Teleki Sándorunk. A bohém gróf, aki három nemzet szabadságáért küzdött s mindig oda ment, ahol verekedtek. Így tett Biasini Gaetano is. Módja akadt rá bőven. A tizennyolcadik század vében alkonyult le. A napoleoni hadjáratok idején harczok robajától visszhangzott a vén Európa. A nagy olasz — így nevezték kortársai Biasini Gaetanot — annyi babérrel vonult vissza a háboruk után, hogy noha már tul járt az élet delén, mikor Kolozsvárott telepedett le, válogathatott volna Erdély legszebb, legfiatalabb leányai közt. Akit Bellona kedvelt, ahhoz Amor isten is hű maradt. Nemcsak szép, de igazán klasszikus műveltségű feleséget kapott Biasini nemes Kibédi Annában, a híres tudós, nagynevű kálvinista hitszónok, Kibédi Sámuel leányában. Családot alapított a nagy olasz, majd magyar nemességet is kaptak a Biasiniak és prédikátumul a kibédi nevet hozzá. Nem verekedett már, komoly pater familiása lett Gaetano, csak vívási mérközésekben hűtögette vérének öreg korában is heves pezsgését. Széles e hazában nem akadt vívásban párja. Az egyetlen Wesselényi Miklós volt méltó partnere, de megtörtént, hogy ezt éppen ugy, mint a másik híres jeles vivót, Kendeffy Ádámot is legyőzte mérkőzésben.

Ez a turbulens, egyre forró, pezsgő vér Biasini Domokos ereiben összevegyült a tudományokat és poétákat szerető Kibédiék vérével. Annak a Kibédi Sámuelnek a vérével, aki Teleki Sámuelnek, a későbbi cancellariusnak segítette megvetni a nagyhirű Teleki-bibliotheca alapját. »Helvétziába, Hollandiába, Párisba jára a gróffal drága könyvekért« írja Kazinczy, erről a bibliotékáról később, egy 1816-ban, Dessewffy József grófhhoz írott levelében.

Látni a világ sorát, idegen eget, szokásokat, erre vágyott a lelkes ifju s 1895-ben, szándékát megvalósítva, mint egészen gyermek-ifju kiment Dél-Amerikába. Szülőit már csak akkor értesítette, mikor hajóra szállt. Gyöngéd, jó szíve rettegett, hogy atyjának, imádvá szeretett anyjának fájdalmat okozzon, de saját énjét se birta tovább megtagadni. Petőfiként vágyainak sólyom-szárnya támadt s csakhamar vitte a hajó messze vándorutjára. Új élet, a fény, hir, dicsőség felé.

Az ifju Biasini bejárta ugyszólván egész Amerikát. Egy időben Brunswick nevű észak-amerikai városban élt, ahol egy gépgyárban dolgozva nappal, este a theoretikus részzel foglalkozott, ugy hogy félév alatt megszerezte a gépész diplomát. De ez sem volt az, amire vágyott.

A nagy olasz vére pezsgett, forrt s harczy babérokról, harczy dicsőségről suttogott álmokat fülébe ernyős pálmája a dél forró égövének.

1898-ban elhagyta Észak-Amerikát és áthajózott Kolumbiába, majd Libéria Kosztarika nevű fővárosába került. Itt katonának állt be s noha csakhamar megkapta hadnagyi kinevezését, unva a békét, átment Kolumbiába, ahol éppen kiűtött a forradalom. Ez kellett az ifju Domokosnak. Harcz, háboru, ágyuk dörgése, diadalmas győzedelmi zászlók lobogása.

Panamába sietett, ahol Carlos Alban kormányzónak ajánlotta föl kardját. Mint főhadnagyot azonnal alkalmazták. Panamában egy hónapot töltött, ahol az ottani gépgyár jeles főmérnöke, Mac Farlin ösmerte fel először a huszesztendő ifju eminens katonai talentumát. Ez alatt az egy hónap alatt annyit sajátított el a tűzérési tudományokból, hogy csakhamar mint tűzérési századost Bonaventurába, a Csöndes-oczeán partjára küldték.

Már első csatájával kiérdemelte a hős elnevezést Tumako szigetén vívták ezt meg, ahol a fölkelők tanyáztak. Maroknyi csapatával éjjel átusztott a szigetre, ahol a sötétségben meglepve, foglyul ejtették Tumako város helyőrségét. Olyan hirre kapott ezután a fegyverténye után Biasini, hogy nevét dalba, versekbe szőtték, pedig csak elseje volt ez egy hosszú diadal-sorozatnak, egy valószínűleg dicső hadi epepeának.

Batember y Biasini huszonhat csatában vezette diadalra embereit. Egyetlen egyszer sem hátrált meg. Mindig győzelemre vitte a zászlót.

Mintha nem is mai, prózai hadi tudósításokat olvasnánk, de regéket a hős hajdankorból. Törökverő Kinizsi Pál, győzhetetlen hadvezérek csatáit juttatja eszünkbe ez az ifju magyar dalia és nem tudjuk melyiket írjuk le. Sőt nemcsak mint nagy katonai talentum, de mint diplomata is kitűnő szolgálatot tett nem egyszer Biasini Domokos.

1901. december 24-én foglalták vissza Colont a fölkelőktől, midőn az ott lakó idegenek védelmére három hadihajó jelent meg. »Suchez« francia, »Tribune« angol és »Invincible« nevű éjszakamerikai hajók voltak ezek, kártérítést követelve a columbiaiaktól az idegenek vagyonában okozott károkért. A kormány ekkor, mint *mandatart* küldte ki Biasinit, hogy tárgyaljon a nevezett hajók parancsnokával. Kiküldetésének oly fényes eredménye lett, hogy megelégedve a magyarázatokkal, minden kártérítésről lemondtak. Miután visszatért Biasini, Mr. Cray, amerikai viceadmirális, az ott lévő hadihajók doyen-je, neki köszönetet mondott, s az Egyesült-Államok nevében egy remek diszkardot nyújtott át. A barátságos kiegyezést a »Tribune« fedélzetén nagy lakoma fejezte be, melyen Mr. Cray nyitva meg az áldomások sorát, ivott Biasini Domokos és a magyar nemzet egészségére: »boldognak« mondván azt a nemzetet, ahol még ily hős, ily lelkes ifjak teremnek. A *New-York Herald* szerkesztője képét kérte ezután, s özőnnel árasztották el az üdvözlők.

Fényes bocca-i ténykedése is. Ez év január 24-én nevezték ki Biasinit a Bocca del Canal de Panama parancsnokának, miáltal ennek a fontos pontnak *Jefe Militar et Civilje* lett. Miután a forradalom megszüntette a polgári hatóságokat, s mindenütt katonai diktatura uralkodik, ő lett ennek a városnak és vidéknek főbirája is. Mint ilyen, patriarchalis módon hozta ítéleteit, s pártatlanságával, igazságérzetével s jó szívével úgy megnyerte a lakosság szeretetét, hogy a fölkelőkkel rokonszenvező népség teljes jóindulata a kormány felé fordult, s Biasinit most már nemcsak a katonai, de a polgári elem is rajongó szeretettel vette körül. Itt, a *Boccaban* van a Panama Rail-Road. Ennek a főnöke most Mac Jarlin, az ifju Biasini legjobb barátja. Szabad idejében naponként órákat dolgozott a gép-

gyárban, s nem egy újabb találmány eszméjét eszelték ki együttesen.

Sajátságos, hogy Biasini, aki testteliséggel katona, aki kedveli az erős testi munkát, milyen barátja a tudományoknak, irodalomnak. Ez már a Kibédi-vér adománya. Mint egészen gyermek-ifju Firenzében festeni tanult, most is rajzolgat, egyre tudományos könyveket olvas s valószínűleg autodidacta, a régi polihistorok fajtájából, akik mindent tudtak. Biasini gitároz, remek bariton hangon énekel és spanyol stanzákat ír, amelyekben benne van a spanyol tűz, forróság, de a magyar sirvavigadás is. Esténként előveszi a gitárt s rágyújt valami szomorú nótára. Arra hogy: *Kondorosi csárda mellett, meg Cserebogár, sárga cserebogár*. Lágy akkordokba száll a hang, s míg a tropikus ég ragyogó, nagyfényű csillagai kigyulladnak a mélykék iven, halkán csendül fel egy bubánatos melódia: *Mi füstölög ott a sikon távolba...* És ime, a hős, a jövő világhistóriának egyik fényes alakja eldobja a gitárt, zokogásba tör ki, mert eszébe jut az otthon, az édes anya kunyhója — messze-messze, valamely szőke folyam mentén, haragos zöld hegyek oldalában...

Gyermeklelke van a hősnek, aki imádó szeretettel csügg édes anyján. A harczok fáradalmi után leül s írja neki haza az árkusos leveleket szép, egyenletes, férfias betűkkel. Hogy milyen poétikus lélek, milyen jeles stylist is Biasini Domokos, ime egy részlet egyik leveléből: — — Aki nem élt a tropikus égöv alatt, nem foghatja föl soha, micsoda bűvös varázshatással bír a lélekre ezen gyönyörű kék ég, amelyen a legkülönfélébb színvegyülete játszik a napnak, a tenger tükrében megtört sugarainak. Ezen láthatár, amelyet festő nem örökölt meg soha, az ő végtelen szép színjátékával, amelynek élénk vegyületében főképpen kitűnnek a vöröses és aransyárga színek, elveszve a tenger zöldes vizében, amelyen mint fehér pontok, hasonló megannyi tengeri fecskéhez, ringatóznak a a fehér vitorlás halászcsoznak...

A négyoldalas levél istenben vetett törhetlen bizalmával végződve, így zárul be: »mi itten nyugodtan élünk és halunk meg, ezen szellemi álmok varázshatása alatt, amelyek fölállítják lelkünkbe a hit, remény és szeretet oltárát.« A hős katona annyira vallásos, hogy inge alatt egy kis amulettet hord, a patrona képével. Említi egyik levelében, hogy ezért többen kinevették társai, de ő nem törődik vele, mert érzi, minden istentől való, és az ő akarata nélkül nem hajlik meg egy fűszál sem. Óriási vakmerésének — mint mondja — szintén a vallásosság az alapja: »mert ha az isten nem akarja, úgy sem halok meg« biztatja mindig övét. Miután a time is money világgrésze nemcsak üres dicshymnuszokkal s egy átkoplalt élet után első osztályu temetéssel honorálja nagy íróit, hőseit, úgy a fiatal ezredes is igen fényes dotációban részesül. 450 dollár fizetése van havonta, de nem sokat gyűjt, mert grand seigneur módjára él, hozzá fordulók kérését sohasem tagadja meg, remek hátszlovakat és versenykakasokat tart, igen drága trainerekkel. A versenykakas Amerikában t. i. az, ami nálunk a versenyló. Ilyen kakas-istállója minden gavallérnak van, amelyekre ezekben fogadnak. Ez épen olyan kötelező, mint a londoni ruha vagy a pezsgős vacsora. Mindazonáltal vett már egy csinos birtokot Arionában, Carthagenában, ahol a tengerparton, buja tropikus növényzet, égő tűzzsinű óriás virágok közt emelkedik fehér falu pompás villája. A fiatal hős most Csirikvi Grande főhadiszálláson sebesülten fekszik. Erős a hite, hogy mielőbb fölgyógyul. Őrzi a hit patronájára, és ami mindennél hathatósabb — az édes anya imádsága.

Vicomte Letorière.

Krónika III.

Automobil-banket Bécsben.

— jul. 3.

(Bécs városába egy sereg ördögszekér robog be, az el nem taposott közönség lelkes hurrá-ja közepett. A Belzebub fajzatjainak látszó fekete alakok leszállnak pokolgépeikről, megmosakodnak, s kiderül róluk, hogy a hadviselés órái után mindannyian igen civilizált urak, akik szelíd érzelmességgel, sőt némi mélabúval gondolnak a sportélet áldozataira. A fogadó-bizottság, mely grófokból, újságírókból, sporttudósokból, s más vidám gentleman-ekből áll, megvendégeli a páris—bécsi automobil-verseny hőseit. Mind hősök ők, mert a kilenczvenkilencz díjra csak kilenczvennyolczan pályáztak, s így annak az emberbarátnak, aki a jövő héten utolsónak fog bekullogni, két díj is jut egy helyett. A gratulációkat mindannyian őszinte örömmel fogadják, még azok is, akik csak egy-két bábész parasztot tudtak elgázolni. A pecsenye után megkezdődik a felköszöntők sora, s a hivatalos toast-ok elhangzása után feláll a párisi »Teuff-tèuff« főszerkesztője, egy rosszhiszeműségben megőszült s minden egyébbel megkent vén róka, aki a rövidség kedvéért a Sauvequipéut bácsi nevet vette fel.)

SAUVEQUIPEUT BÁCSI: Hölgyeim és uraim! Midőn poharamat a francia-osztrák testvériségre emelem, nem tehetem ezt anélkül, hogy meg ne hajtsam a francia zászlót az önök nemzeti sportja előtt. Csak teljesen tájékozatlan emberek állíthatják, hogy mi e téren tulszárnyaltuk a hős osztrákokat. Mindenkinél el kell ismernie, és én fennen vallom, hogy az önök nemzeti hősei: Attila, Mazeppa és Kincsem báró jóval megelőztek bennünket, ha nem is az automobil-sportban, de a gerelyvetésben, a táv-uszásban és az iskola-lovaglásban. Általában, ahányszor szerencsénk volt találkozni az osztrák szellemmel és ügyességgel, mindannyiszor meg kellett vallanunk elmaradottságunkat. Az 1867-iki kiállítás adta Párisnak a híres bécsi zsemlyét, az 1878-iki a híres bécsi sört, az 1889-iki a híres bécsi pneumatikus órát: mindig volt valami, ami felejthetetlenül tette előttünk az önök kitűnő cigány zenekarát. Mi nagyon sokat köszönünk Bécsnek, hölgyeim és uraim. Hunyady Jánosnak, a nagy osztrák orvosnak köszönjük egészségünket, a nagy Janos de Paprikának, az osztrák Brillat-Savarin-nek köszönjük étrendünk reformját, Yokay grófnak, a nagy osztrák szőlőművelőnek köszönjük a híres arany színű bort, s az osztrák nők mosolyának köszönjük költőink lelkesültségét. Mind e jótéteményekért mi csak két ajándékot hoztunk önöknek cserébe: a múlt században: a guillotine-t, a mostaniban: az automobilt. Kívánjuk, használják mind a kettőt jó egészséggel. Kívánjuk továbbá, hogy e csecsebecséből sokat hozzunk önöknek, ha nem is hozhatunk annyit, amennyi bécsi zsemlyét önök 1867 óta Párisban eladtak: s a hány édes, mélabus csárdást az önök cigányaitól tanultunk, akiket úgy szeretünk. Adja az ég, hogy az automobilt még jobban gyümölcsöztessék, mint a guillotine-t, s szeretett sportunk osztrák championjai az elgázoltak koponyáiból legalább is annyi trofeumot gyűjtessenek össze, mint amennyi bécsi zsemlyét önök

1867 óta Párisban eladtak. Mi az önök cigányainak édes, mélabus zenéje mellett fogjuk megsiratni a halottakat, s éltetni a győztes osztrák hőseket! (Perczekig tartó hoch és hurrá.)

SAUTE-SURLAPROIE GRÓF: Hölgyeim és uraim! Midőn a versenyzők nevében megköszönöm a szíves vendéglátást, nem mulaszthatom el, hogy egyszersmind annak a jogos kívánságnak is megfeleljek, mely számon kéri tőlünk uti élményeinket. Hölgyeim és uraim! Máris megkísérleték expedícióinkat kicsinyelni és vívmányunk értékét leszállítani. Azt mondják, hogy az olyan automobil-verseny, mely mindössze husz elgázolást produkál, messze mögötte marad minden eddigi eredménynek. Tisztelt hallgatóim, ez tévedés. Először is: elgázolás és elgázolás között nagy a különbség. Fournier, aki még az elgázolt verebekről is jegyzéket vezetett, mindenesetre nagyobb számokkal tudott előállani. Legyen szabad rövidesen annyit jegyezni meg e könnyelmű vádra, hogy a mi elgázolásaink becsületes és határozott elgázolások voltak. A félrelökött és sántára rugott vándor-legényeket, a szétröpített kis-kutyákat, s más efféle tréfákat mi egyáltalán nem könyveltük el. Akit mi egy egész számjeggyel jelöltünk, az becsületesen ott hagyta mind a harminczkét fogát. De hadd utaljak ezenkívül a véletlenre, a ránk nézve nem kedvező véletlen szerepére. A fátum, vagy hogy teljes őszinteséggel beszéljek, a fatális balszerencse úgy akarta, hogy nappal jóformán csak pusztaságokon, s a népes helyeken csaknem mindig éjjel száguldjunk keresztül. Hadd utaljak továbbá arra, hogy a nép már rendkívül kitanult, hogy ne mondjam: a családságig ravasz. Több helyütt megtörtént, hogy a parasztok tíz lépésnyi távoból rémületet és földbe gyökerezést szimuláltak, s az utolsó pillanatban kaján vigyorgással ugrottak félre előttünk. Az igazi sport-embert azonban az efféle csalódások nem ábrándítják ki és nem csüggesztik el.

Legyen; megengedem, hogy rekord-unk nem mutatós s a várakozásoknak alatta marad. Mindegy, az eredmény a maga nemében mégis páratlan, s komolyságra minden eddigit meghalad. Az idő-eredményről nem beszélek. Aki Párisból hamarabb akar Bécsbe jutni, szóval, akit csak a kereskedelmi érdek vezet, az üljön az Orient-Express-re. De aki őszinte barátja a férfias sportnak, s aki az akadályok elhárításában annál több örömet talál, minél több áldozattal jár a kedvtelés, az a mi rekordunkat nem fogja kicsinyelni.

De, meglehet, a közel jövő nagyon tul fog szárnyalni bennünket abban, ami az idő-nyereséget és az emberáldozatot illeti. Egyben nem szárnyalhat tul bennünket a legdicsőbb jövő sem. A szenzációban való gazdagságot értem. Mily gyönyörű pillanatok, hölgyeim és uraim, mily ragyogó pillanatok!

Meg kell vallanom, némi lámpalázban, vakon, illetőleg: szememet behunyva száguldottam gépemmel, nem törődve azzal, ami utamba kerül. De nem zárkozhattam el a hatalmasabb benyomások elől. Ilyen volt az, midőn egy elgázolt, alantás boszúból zsigereit szórta arczomba. A nyomorult haldokló csak egy pillanatra tántoríthatott meg. A következő másodperczben beteges szentimentaliz-

musomat leküzdvé, a diadal érzetével gazdagabban pöfögtem tovább.

Humoros epizódokban is bővelkedett utam. Így, többek között, egy megriadt sánta került a gépem elé. Egy isteni másodperc alatt végig élveztem komikus gyámol-talanságát, ész nélkül való erőlködését és nevetséges kétségbeesését. Végre is gépem alá rohant, s valóban nevetnem kellett, midőn láttam, mily ostobául ugrált jobbra-balra, saját érdeke ellenére, bár a szabályszerű jelzéssel még segítséget nyújtottam neki.

Utam legmulatságosabb epizódja azonban a következő volt: A florisdorfi ellenőrző állomáson enhibámon kívül tulságos sokáig kellett vesztegelnem. Kétségbe voltam esve; többi ellenfeleimtől nem tartottam, de meg voltam győződve, hogy Coupelespieds márki könnyű gépével megelőzött. Amint idegesen sétálok le s fel az állomás előtt, egyszerre egy vakbelet találok az uton. Főlemelem s — képzelhetik meglepetésemet és örömet — a vakbélen ott látom versenytársam: Coupelespieds márki monogramját. Abban a pillanatban, midőn már-már elfogott a kishitőség, a kegyes ég azzal a megnyugtató tudattal lepott meg, hogy legveszedelmesebb ellenfelem immár visszaadta lelkét az alkotónak! (Viharos derűség és lelkes hurra-kiáltások.)

TODTENTANZ BÁRÓ (a bécsi fogadó-bizottság elnöke): Hölgyeim és uraim! Önök megbocsátják nekem, ha egy kis statisztikát közlök önökkel, nemzeti hiuságból. Párisból kilenczvennyolcz versenyző indult el. Az osztrák határt hatvanhat és fél versenyző lépte át, Bécsbe hatvan-négy és háromnegyed versenyző érkezett meg. Osztrák területen tehát mindössze egy és háromnegyed versenyző pusztult el. Olyan eredmény ez, hölgyeim és uraim, melyre Ausztria büszke lehet. Nem hivaikodom s nem fogom folytatólag kiszámítani, hogy elővigyázati intézkedéseink hány életet mentettek meg a sportnak, mindenestre a tömeg szabad mozgásának rovására. De ha főlemlitem ez ékesen szóló számadatot, legyen szabad örömmel hangsúlyoznom, hogy mi osztrákok nemcsak szóval éltetjük franczia testvéreinket. Az isten hozta önöket egészben és részben! (Háromszoros hoch; a francziák lelkesedésökben elhajigálják még megmaradt kezöket és lábukat.)

EGY SZŐKE IFJU * (jelentkezik szólásra. Amint feláll, minden oldalról ez a kiáltás hallatszik: »Ki az? Mit akar?« A szőke ifju egy kis szívdobogást árulva el): Hölgyeim és uraim! Olyan illusztris férfiak után alig merek felszólalni. Az a nép, melyet képviselek, sajnos, még igen hátramaradott az automobil-sport terén. Én magam is csak igen szerény kezdő vagyok, bár lelkesedés dolgában senkinek se maradok mögötte. Meg kell vallanom: soha még csak egy verebet se tapostam el. (Felkiáltások: »Hát akkor mit akar?« »Üljön le!«) De legyen szabad hivatkoznom ügybuzgalmamra. Ennek már többször tanujelét adtam, s nem hallgathatom el, hogy kicsiny, de lelkes népemnek e téren én vagyok első uttörője. Érdemekkel nem dicsekedhetem ugyan, de jó szándékokkal igen. Ennek bizonyítása végett hadd emlitem fel, hogy hazámban soha

senki sem bukott ki annyiszor automobilból, mint én. Ami az automobilból való kibukást illeti, bátran elmondhatom, hogy rekordomat a művelt nyugaton se multa felül senki. (Több felkiáltás: »Bravo!«) S ha önök azt kívánják, hölgyeim és uraim, hogy ígéretet tegyek a jövőre nézve, szentül fogadom, hogy jövőre is gyakran fogok kibukni automobilból. Ez nekem nem kerül semmibe, s szívesen okozok örömet önöknek. De ha önök látogatásukkal tisztelnék meg népem fővárosát, többet is ígérhetnék. Megigérhetném például, hogy népem, a magyarok népe... (Lelkes felkiáltások: »Éljen Holubár! Éljen Ponyatovszky!«) ... mondom: a magyarok népe boldogan fog sorakozni az önök zászlaja alá. Ezennel meghívom önöket Budapestre. Biztosítom önöket róla, hogy az utban egyetlenegy... nem, háromnegyed... nem, egy negyed versenyző se fog elpusztulni. Legfeljebb én esem ki ismét az automobilból, de higgyék el, ez engem csak szórakoztatni fog. S a magyarság tárt karral fogja önöket fogadni. Jó nép ez s olyan vendégszerető, hogy a pestist is szívesen látja, csak külföldről jöjjon. Kevesen vagyunk ugyan, mert a football játékban már sokan meghaltak közülünk, de akik megmaradtunk, keleti naivsággal s nyugateurópai ismeretszomjával rohanunk az önök gépei elé! (Lelkes felkiáltások: »El Budapestre! Éljenek a vitéz csikósok!«)

Idem.

SAISON.

A rózsabimbó és a méh.

— jul. 4.

A Ferenczy-kávéházat, ahol sok ezer és egy éjszakán át annyi rózsa nyilott és annyi méh csipett be, munkások végre is lebontják. Már több év óta sötét és mogorva hely volt, elhagyták a rózsák és a méhek, de azért a vén kaptár egy darabig még prűszkölt és ágaskodott. Két-három gázláng égett benne és néha az éjszaka kereszt-lányai közül valamelyik, mert éppen a közelben lakott, szánalomból ott virrasztott a düledt oszlopok mellett. Most visszavonhatatlanul elfujják. Csákányok ölelgetik és halálra morzsolják a kihült tanyát, amely egykor világos, meleg és gyöngéd volt.

Az apák nagy tömege boldog, mert ismét elaludt egy gyertyaláng, melybe a család ifju büszkesége éjféltájt be szokott volt röpülni, hogy hajnalban nagyot koppanva sárga arczczal hulljon le a földre. A Ferenczy nincs többé. De létezik helyette más éjjeli maffia, mely még ügyesebben tör a családi békére, még több gázlánggal és rózsával, mint annakelőtte a Ferenczy. A rózsákat az utolsó évek áramlata a Terézváros felé sodorta. A nagymező-és dalszínház-utczák mentén uj melegforrásai támadtak a troubadour-világnak. E tájék kávéházaiba sereglettek a rózsák után a méhek: a fiatal, élénk kishivatalnokok, studiumot elhessegető lateiner-nép, lehorgasztott fejü, tréfás ujságírók, domboru mellel szomorkodó tisztok, és minden egyéb rétegből az az elem, amely egy kissé lopja a napot és erősen udvarol az éjszakának. Itt mindenki ugyanegy

* Nem Palikának hijjáj?

módra lélekzik, tárgyai és babrái, mert az éjszaka indultai sokkal egyöntetűbbek, mint a napközi gondolatok. Bizonyos, hogy ilyen multság nem aczélozza az izmokat és csöppet sem pályamozgató arra az emberre nézve, aki boldogulni akar a nappali harczvonalban, de viszont ezek a kávéházak távolról sem olyan purgatóriumok, aminőknek az apák elképzelik. Más szórakozás, amelyet akárhány családfő szentesít vagy maga is gyakorol, mint az alsós, a lóverseny, a szivar, a cigány, drágább és jobban megüli az idegeket. Szó sincs róla, a test a márványasztalok és a szerelem futó gladiátorjai mellett elgyötrődik, a kedélyről nem is beszélve, ám ez a játék, amelyet itt a rózsa a méhekkal üz, nem oly kegyetlen, mint ahogy a távolálló békés polgárok laikus képzelme tartja.

Az éjjeli kávéházba járó nőkért ma a legnaivabb vidéki ember sem veri magát többé költséges deliriumba. Ezeknek a nőknek a homlokára rá van írva minden primitívség. Jelentéktelen arcok, borzasztó ruhák, hangok és dialektusok! Hétről hétre mindig ugyanaz a női Falstaff-sereg, ugyanaz a zagyva fényű korzó a kávéház bejárata és a másik végen levő nagytűkör között, tartásban, lépésben, megszólításban a snájdig rithmika után való ugyanaz az erőlködés, a hold minden állásakor, tegnap, ma és holnap, valahányszor az éjjel szerteszét küldi apró papnőit. Szegények oly rossz szabásuak, hogy egy kis darab fehérségért a bőrükön, egy tiszta bluzért, egy uj tollért a kalapjukon már szörnyen hálás a klientélájuk. Ezeknek a nőknek jutott volna az az ördögi küldetés, amelytől a pater familias annyira retteg? Az ördöghöz igazán semmi közük. Nem működik bennök egyetlen egy titokzatos erő és fufang sem. Nem izgatottak, nem idegesek, nem hallgatagok, nem apatikusok. Semmilyen véralkatok, semmivel bezománczozva. El szeretnék hitetni, hogy féktelen kis állatok, pedig nincs egy sértődő, szép morgásuk sem; ők belső haragot nem tartó plebejus nők zsémbes torokhangokkal. Egyik-másik távolról úgy fest, mintha mégis álmodozó volna, utóbb kiderül, hogy csak jobban le van soványodva, mint a többi.

Legenda az is, hogy földhöz vágják a teli pezsgős üveget, hogy több fogyjon. Ezek a nehézkes nyárspolgárnők sonkát, bécsi kolbászt fogyasztanak, és barátjukat teák, képes levelező-lapok és a hajnali Friss Ujság áráig pumpolják meg. A fejlett technikájú nők egy hatost kérnek, a legkiforrottabbak pedig egy koronát. Valóban az éjjeli viveurség nagyon olcsó. Mert sok a rózsa és szerény vágyaik daczára is sok marad pártában. Erős, gyü-lölködő és végkimerülésig menő a küzdelem, amelyet egymás ellen vivnak, mikor tőlük éjfél után csillaghimes lesz a kávéház. Lovagja előtt mindegyik a legsötétebben festi a társnők multját és szerelmi modorait. De bárhogy duljon is köztük a harcz, azért beavatják a czéhet tisztelőik minden szokásába, és tájékoztatják egymást barátaik bőkezűsége és teljes mechanikája iránt. Szóval fekete könyvet vezetnek. Ez a közkincs és közös jószág a mese-könyvük is. Valamennyi ugyanazt a regét morzsolja le éjszakáról éjszakára. Hogy egészen tizenkét óráig chanteuse, vagy legalább buffet körül ténfereg (pedig a halottak órája előtt is csak pásztortlány), hogy egy vén kecske

minden áron nőül akarja venni, hogy szigorlatozó bátyja van, hogy legközelebb külföldre megy egy barátjához, és végül hogy lelki ziláltságot érez és szeretne még egyszer kibékülni a madonnával.

Ártatlan föllentések közt telik az idő. Aki hölgye iránt szertelenül gyöngéd akar lenni, az el is hisz néki egyet-mást. E bizalomért annyi érzelmességet kap cserébe, amennyi az idő rövidségével csak összeegyeztethető. Hajnal felé a kis varázslónak már nincs ideje a flirtelésre, ilyenkor már ki kell magának szemelnie azt a végleges médiomot, akivel karonföggva együtt nézi a városliget felől húzódo első fehér sávokat. Szobája nem az a forró égővi talaj, és ő nem az a délszaki növény, aminek a gárdistája képzelte. Az ajkak futólagos, akadémikus érintése után a szárnyai alig csapdósnak. Lehunyt szemmel mormog egy pár gépies kedveskedést az ő szerelmi lim-lomjából; már alszik is, és amint a hajnal beszűrődik a csókok műtermébe, és a nap teletüzdeli a sápadt fejet, a mosolya oda van fagyva az arczára oly makacsul, miként a nyájas halottaké. A rózsa itt eléri egyensúlyát, derűjét, szelid boldogságát.

De a legtöbbnek hajnalig sem érkezik el a szent Grál-lovagja. Pedig a kávéházban már alig morajlik. Hiába volt az alapozás csendes munkája, hiába a sok rejtélyes üzenet, amelyet kézzel és lábbal váltottak egyszerre őt asztallal: nem minden rózsának akad dongója. Ma nem lesz boszorkánytáncz. Akik árván maradtak, csapatostul átmennek a kocsmába reggeli levesre. Itt minden gőg megtörik. A legbüszkébb királynő is ömlengős, megenged egy pár csintalanságot, csakhogy összeszedje a reggelire, villamosra és kapupénzre valót. Többnyire sikerül is meghódítania a szűkkeblűbb apródok szívet is, mert ezek ilyen módon — egy pár hatos befektetéssel — sociétaires-jei lesznek az éjjeli lugasoknak. Holtuk napjáig sem tudják meg azt, hogy mennyivel drágább a szerelmi maece-násság fényes nappal, a lakás-, a ruha- és kocsi-számlák nehéz óráiban. Az éjjeli fényűzés a kisebb gazdasági veszedelem. Régi lovagvárát, a Ferenczyt, amint végkép elcsöndesül, közömbösen nézik öreg marcheurek is. Tul-ságos sok kedély nem lakozott ebben a rózsáligetben soha, még aranykorában sem. A méhek itt keveset gyűjtöttek; könnyelmű emlékeik között is alig akad számot-tevő. Ugy látszik, az igazi méhek azok a tót munkások, akik most tördelik és szaggatják a téglákat. Amit itt a rózsák évtizedeken át megtagadtak, a termékenyítő port, ezt most bőven ontják a lehulló falak, amelyek a föloszlásukban nem lehetnek oly meddők, mint voltak virágzásuk idején.

Lancelot.

A természet a maga ösvényén jár; és az, mi nekünk kivétel gyanánt tűnik fel, rendjén van.

Goethe.

*

Halál a harczmezőn: dicsőség, halál a kórágyban: elnyugvás, de halál a pallos alatt: lángoló gyalázat, mely a maradék szívében is ég.

Kölcssey.

INNEN-ONNAN.

✱ »Tragédia.« Ez a szó sokat kísértett a művelt világ-részek hírlapjaiban vagy egy héten át. A tragédia az lett volna, ha VII. Edvárd, angol királynak, miután hatvan esztendő koráig várt a hatalomra, meg kellett volna halnia, alig hogy belekóstolt a királyságba, mielőtt megkoronázzák. Ha nem követheti nagy elődének: ötödik Henrik királynak példáját, aki walesi herceg korában Anglia legnagyobb korhelye volt, s aki azon a napon, amikor a korona fejére szállott, egyszerre hátat fordított régi cimboráinak és egész multjának, hogy »napként törve elő a fellegek mögül« ettől fogva csak Anglia javának éljen. S valóban tragikus lett volna, ha ez a jólelkű, kövér ember oly sok viszontagság és annyi hirhedett kaland után csupán jóakarataról nyújthat bizonyosságot, de nem mutathatja meg a világnak, hogy különb életre s nagyobb feladatokra született, mint aminőkre különleges helyzete s hatvan esztendeig tartó várandósága utalta. Szerencsére — nemcsak neki magának, hanem egész Angliának szerencséjére — ez a veszedelem egyelőre elmúlt, s ha ma még mindössze annyit mondhatni: »egyelőre«, ez is csupán a királyok életéhez fűződő tulságos aggodalmasság folyománya. Anglia közvéleménye még folyvást retteg ugyan a második operációtól, de ettől már nem kell annyira tartani, mióta sok jel arra mutat, hogy a király nem szenved abban a kérérlhetetlen betegségben, amelytől maga is félt, s amelytől való régi irtózá-sának a pesszimiztikus hírek elterjedésében bizonyára kiváló szerepe volt. A közvetlen veszedelem mindenestre megszűnt-nek tekinthető, s azért most már könnyedebb hangon is beszélhetünk az ide s tova lezajlott betegségről. Nos, meglehet, ez a betegség erősen összefüggött a sokat emlegetett tragikum-mal. Yvette Guilbert, a király egyik ex-kegyeltje, sokszor éne-kelt hajdanában egy félig bolondos, félig szomorú dalt, arról a négy diákról, akik iszonyuan korhelykedtek s egészségesek vol-tak, mint a makk, de később nagyon megjárta, mert a két-ségbeesett szülők haza vitték őket Párisból az egészséges vidékre, tanulásra kényszerítették őket, s ennek következtében egy év alatt mind a négyen meghaltak, mert »a tanuláshoz nem voltak hozzászokva«. Az angol király hirtelen megrok-kanása erre a négy bolondos diákra emlékeztet. Mindenesetre sajátságos, hogy míg trónörökös korában a legvigabb életet élte, és még se volt soha semmi baja (noha az őt X-en tul se igen kímélte magát): attól a percztől fogva, hogy királyl্যা lett, s ennek következtében hirtelen a komoly és szolid életre adta magát, mindig vagy egy, vagy más betegséggel viaskodik. Most boszulja meg magát a hatvan évig tartó kadétkodás, mert semmi életerő se tarthat örökké, legkevésbé az, amelyet folyton pazaroltak — magyarázgatja a bölcsesség, mely utólag mindent bebizonyít. De ki tudja, igazat mond-e ez a bölcsesség? Egy cseppet se lehetetlen, hogy: ellenkezőleg, a komoly élet, a tanulás ártott meg neki, »mert nem volt hozzászokva«. Vannak ilyen fura esetek nemcsak a chansonnokban, a valóság-ban is. Az egész emberi élet csupa alkalmazkodás, s az orga-nizmus még a visszaélésekhez is követelően hozzászokik, viszont amit Jancsi hatvan esztendő koráig nem szokott meg, abba Jánosnak roppant nehéz bele törődnie. Az erkölcsös élet, a korai lefekvés, a tanulás, a szép igyekezet, a becsületes una-lom, a komolyság, a herbathea... semmi se abszolút jó; még ez is ártalmára lehet annak, akinek már életföltétele: a további *intoxicatio*. S ha csakugyan itt lelné magyarázatát a király elbetegedése: ez volna aztán az igazi tragikum! A ko-rona, melyre egy életen át vártál, abban a pillanatban, amikor végre igazán eléred, a korona öl meg, szegény Edvárd király!

✱ Jóslatok. Mikor az angol király veszedelmes betegségé-nek világszerte híre szállt, rögtön előkerült a homályból az a bizonyos vén cigányasszony, aki már esztendőkkel ezelőtt megjósolta az akkor még életvidám trónörökösnek: »Király léssz, de nem fognak megkoronázni«. Mikor pedig a szerencsé-sen sikerült operációnak hírért a világ minden zugába meg-vitte a táviró, az indiai fakirok azonnal távirati uton még ötven esztendeig tartó életet jósltak az angol királynak. Nyil-vánvaló, hogy a két jóslat között jelentékeny differencia, mintegy ötven esztendő forog fenn. Tetemesen leszállítja azon-ban az indiai fakirok jóslatának belső értékét azon körülmény, hogy a koronázásra Londonba érkezett indiai herczegek, nábobok és rajahk, daczára az ötven esztendő jóslatnak, máháikat csomagolják és utaznak vissza Indiába. Ugy látszik, hogy ők jobban ismerik a fakirjaik jóslatát, mint a fakirjaik a jövőndőt.

* * *

✱ Sir Francis Knolley. Ez a név maradandó lesz, mint a Dom Picrates Hermoso Cristoval de Calabazas herczegé. Mikor az angol király megbetegedett s a koronázást elhalasztották, a király kezelő orvosai egy bulletint tettek közzé, amelyben annak a gyanujoknak adtak kifejezést, hogy a király appen-dicitis-ben szenved. Ekkor jelent meg először Sir Francis Knolley-nek a neve a nagy nyilvánosság előtt. Sir Francis Knolley, a királyi sajtóiroda vezetője, az orvosokkal ellentét-ben, nevének aláírásával a leghatározottabban kijelentette, hogy a király megbetegedéséről szóló hírekből egy árva szó se igaz. Másnap az orvosok oda nyilatkoztak, hogy a király baja vagy appendicitis vagy perityphlitis, sőt meglehet, hogy mind a két betegség. Ugyanekkor Sir Francis Knolley, nevének aláírásával, másodsor is kijelentette, hogy a király betegségéről szóló hírek minden alapot nélkülöznek és teljesen légből kapottak. Harmadnap már az operáció is megtörtént s az orvosok nem titkolták el aggodalmukat, hogy általános hashártyagyuladástól tartanak. Sir Francis Knolley most már szükségesnek látta felvilágosítani Európát, hogy Ő Felsege két nappal ezelőtt könnyű náthát kapott, mely azonban már elmúlt, de ha nem is mult volna el, akkor se szolgáltatna okot bármily csekély aggodalomra. Ettől fogva az orvosok bulletin-jei s Sir Francis Knolley jelentései is váltakoztak: »Az állapot válságos, de kilátás van rá, hogy a betegség normálisan fog lefolyni« — irták az orvosok. »Hogy a koronázást a király náthája miatt halasztották volna el, egyáltalán nem felel meg a valóság-nak« — irta a hírlapoknak a rendíthetetlen Sir Francis Knolley. »A helyzet még folyvást veszedelmes, de a seb gyó-gyul« — jelentették később az orvosok. — »Rosszabodástól csak akkor kellene tartani, ha a bajt mégis valamely rossz-indulatu daganat okozta volna« — tették hozzá. »A király egészséges, mint a makk« — szolt fagyosan Sir Francis Knolley, s úgy irt, amint beszélt.

Kit akart bolonddá tenni a letagadásból élők ez érhetetlen példaképe? Magát a királyt, aki mindennap elolvasta az ujságo-kat, vagy Európa népeit, hogy amaz ne nyugtalankodjék, s emezek ne aggódjanak? De hisz a király tudta, hogy beteg-sége súlyos, s aligha találkozott ember a világon, aki a meg-lehetősen részletes tudósítások után a Sir Francis Knolley diagnózisában szépen megnyugodott volna. Nem, Sir Francis Knolley nem akart bolonddá tenni senkit, tudta ő jól, hogy az ő teljes névaláírással ellátott kijelentéseinek egy lélek se fog hitelt adni, s hogy az ő világrészben sehol sincsen olyan halandó, akit az ő határozottsága megteveszthetne. Nem akart ő ámitani, csak kötelességét teljesítette. Őt azért tartják s lát-ják el minden földi jóval, hogy czáfoljon, tehát czáfolt. Ha a csillagokat kellett volna leczáfolnia az égről, ezt is megtette volna. Nem azért jött ő a világra, hogy valamit elismerjen, hanem azért, hogy mindent tagadjon. És tagadott, olyan ren-díthetetlen flegmával, olyan pokoli nyugalommal, olyan meg-

zavarhatatlan kötelesség-érzettel, aminővel csak a legedzettebb inas tagadja le a háziurat az alkalmatlan látogató előtt, amikor ez tisztában van vele, s ő maga még csak leplezni se kívánja, hogy ő most hazudik. Inas még soha se teljesítette ezt a furcsa kötelességet olyan bravórral, mint Sir Francis Knolley, s hogy eszményi tagadásával jól kiérdemelte a rá várakozó szép érdemrendet, az kétségtelen. De... hogyan? — kérdi a naiv újságolvasó — hát vannak olyan hivatalok is, amelyek csak arra valók, hogy hazugságokat gyártsanak?... s vannak emberek, akik tisztára a hazugságból élnek? Jámbor kérdés! Persze hogy vannak! Nincs az a vakmerő hazugság, amelynek valami forgalmi értéke ne volna, s nincs az a szemetes láda, amelyből egy gentleman meg ne tudna élni.

* * *

* **A kutya.** A külföldi fejedelmi vendégeket nem bocsájtották oda az angol király betegágyához, de egy belföldi látogató mindennap hozzája mehetett: az uralkodó kedvenc kutyája. Félórát töltött Edvárd mellett, a király hálásan mosolygott rá s aztán kivezették az ebet. Az uralkodót ez a látogatás mindig felüdítette s javulásán talán többet működött közre az összes doktoroknál. Mert a király ép oly hüen ragaszkodik ez ebéhez, mint az hozzája s aki milliók szíve fölött rendelkezik, az igazít egy négylábu alattvalóban találta meg. Tulajdonképp rettentő szatíra ez a dogg, amely alkotmányt, népet, diplomáciát háttérbe tol, az igazi emberiségnek pedig szegénységi bizonyítványt állít ki, s ha az angol népben volna harci kedv, most föllázadna és új királyt követelne. Csakhogy az angol tiszteli az állatot és tiszteli az embert, akinek rendelkezési joga van az érzései fölött s aki ép úgy kutyába veheti az embert, mint emberbe a kutyát. A koronázási emlékek közt azonban mindenesetre helyet foglal ez a dog s hirdetni fogja országnak-világnak, hogy jogarért, pompáért, ünnepeért a királyt hogyan kárpótolta a kutya. És mindenki kérdezni fogja: vajjon a kutyáért kárpótolná-e a jogar meg a korona? Talán nem, mert hiszen sok holt kutyabőröt becsülünk mindennél többre e földön, hátha még élet mozog abban a bőrben.

* * *

☆ **A kivándorlók.** E sorok írójának volt egyszer valaha, boldog diákkorában egy érdekes lakótársa, zárkózott, szűkszavú, de mély észjárású fiú. A nagy zárkózottságán kívül még az volt a különös szervedélye, hogy ha valami bogárfélet látott a szobában, azt fülön csipte és egy szál czernára felűzte. Így került arra a czernaszálra szép sorjában sváb, muszka, tücsök, poloska és minden egyéb hatlábu és százlábu rovar, amit egy szerényebb méretű hónapos szoba zoológiája nyár idején felmutathat. Mikor az a tarka füzér már meglehetősen hosszú volt, egy szép reggelen arra ébredtek, hogy a lakótárs nincs a szobában, elköltözött. Nem szólt senkinek egy árva szót sem, csak egy szűkszavú levelet hagyott az asztalon a háziasszony részére, mely szólt illetéknépen:

Tisztelt Malákné asszonyság!

Miután a szobájában nem én voltam a lakó, hanem ezek az ide mellékelt, czernára fűzött állatok és azok minden nemzetsége, míg én ezen lakóknak zsellérjűk voltam csupán, és miután én a zselléri állapotnak nem vagyok barátja: ezennel tessék tudomásul venni, hogy a mai napon kiköltöztem a kvártélyból. A hónap ki van fizetve.

Tisztelettel:
Faragó Pista.

Mellékelve egy bogárfüzér.

Gyakran eszembe jut ez az egykori lakótársam, mikor a kivándorlókról olvasok. Csakhogy azok még csendesebbek, szóban fukarabbak, mint az én különcz lakótársam volt. Még egy

pár sor írást sem hagynak hátra a háziasszonynak, mikor örök időre felmondják a szállást. Pedig bizonyára volna valami mondanivalójuk, talán elmondanák legalább azt, hogy miért hagyják el a barátságos kvártélyt. Talán írhatnának valami ilyesféle bucsulevet:

Tisztelt Hungária asszonyság!

Miután a kvártélyában nem én voltam a lakó, hanem ezek az ide mellékelt, czernára fűzött bogarak, (a kifent bajszu katona-czinczér, a püspök-potrohu sváb, az állami, megyei és községi poloska, melyek mind egyformán szívták a véremet és illatosították a lakásomat) míg én ezen lakóknak a zsellérjűk voltam csupán, és miután én a zselléri állapotnak nem vagyok barátja: ezennel tessék tudomásul venni, hogy a mai napon kiköltöztem a kvártélyból. Az adó ki van fizetve.

Tisztelettel:
Magyar Miska.

Azt tudom, hogy Malákné asszonyt későbbben magam is kénytelen voltam otthagyni, mert az őslakók türehtetlenül elszaporodtak a szobában, és Malákné későbbben tönkre is ment a rossz gazdálkodásban, de Hungária asszonyság nem akar a más kárán okulni.

* * *

* **Az ártalmatlan szivar.** (Gerold professzor laboratóriumában, éjjeli tizenkét órákor. Fekete sötétség, csak két tüzes pont világít. A kísérleti béka és a kísérleti tengeri nyul ugyanis, felhasználván, hogy éjjel nem ellenőrzik őket, elősompolyogtak fekvőhelyeikről, s mint a diákok szokták az internátusban, az éj leple alatt kényelmesen szivarra gyújtottak.)

A kísérleti béka (nagy füstöt ereszt egy finom Incan szivarból): Már az igaz, hogy a Gerold professzor szivarjai pompásak!

A kísérleti tengeri nyul (vigan pöffelve egy vastag Henry Clay-t): Hát még ha ilyen bőrszivart szína, kolléga!

A kísérleti béka: Okos ember ez a mi gazdánk. Nélküle soha se ismerhettük volna meg ezt a nagy élvezetet.

A kísérleti tengeri nyul: Bizony, ha ő nem fedezi fel, hogy miképpen kell a nikotint csersavval neutralizálni, egyszerűen felfordulnánk egy ilyen illatos havannától.

A kísérleti béka: Szegény nagybátyám! Mindössze öt centigramm rendes dohánylevet fecskendeztek a bőre alá s olyan merevgörccsöt kapott, hogy még ma is arról koldul!

A kísérleti tengeri nyul: Mi az? Édes apám majd megfult egy egyszerű britannikától. Olyan szivdobogást kapott, hogy hasonlóra soha se emlékezett, pedig, ha nem nagyított az öreg ur, egy alkalommal egyszerre tizenhatunknak adott életet.

A kísérleti béka: Hát bizony Gerold mester olyan jóltevőnk, nekünk, fejlettebb szerveknek, hogy az ember... akarom mondani: a béka nem hinné, ha nem látná. Hiszi vagy nem, kolléga, én rá a legelső Gerold-féle szivarnak se volt rossz hatása. Egyszerűen elálmosodtam, ez volt az egész.

A kísérleti tengeri nyul: Engem a legelső Flor de Gerold se zsenirozott. Annyira nem, hogy másodszor már virsziniára gyújtottam rá. Mondhatom, én már sok laboratóriumban megfordultam, de a mi gazdánk nál jobb emberre még nem akadtam.

A kísérleti béka: Csak attól félek, hogy ha észreveszi, mennyire megdézsmáltuk a szivarjait, meg talál haragudni.

A kísérleti tengeri nyul: Nevetséges! Mi a tudomány érdekében füstölünk.

A kísérleti béka: De egy kicsit sokat füstölünk a tudomány érdekében.

A kísérleti tengeri nyul: Hát bizony én már szivar nélkül nem tudnék megenni.

A kísérleti béka: Pedig ki tudja, meddig tart ez a gyöngyélet? Egy szép nap Gerold mester megtudja mindazt, amit tudni akart...

A kísérleti tengeri nyul: Hallja, magának passziója másokat ijesztgetni!

A kísérleti béka: Vagy egyszer csak kitesznek bennünket a laboratóriumból.

A kísérleti tengeri nyul: Ohó, nekem már nyugdíj-igényeim vannak!

A kísérleti béka: Azzal nem megy sokra. Valami fiatalabb erő kiturja önt, s akkor adieu havannák! Abból a kis zöld fűből nem él meg ön!

A kísérleti tengeri nyul: Már biz én inkább nem eszem, csak szivarom legyen.

A kísérleti béka: Magam is úgy vagyok vele. A legszebb féregről is le tudnék mondani egy portorikóért.

A kísérleti tengeri nyul: Mit gondol? Hogy lehetne biztosítani az állásunkat? Azt hiszem, egy párszor rosszullétet kellene szimulálni, hogy tovább is kísérletezzem velünk.

A kísérleti béka: Lássá, kolléga, mégis csak ártalmas dolog ez az ártalmatlan szivar! Ha egyszer le kell tennünk a dohányzásról, nem fogjuk túlélni ezt a csapást.

A kísérleti tengeri nyul (búsan): Hát csak pipázzunk, ameddig lehet.

A kísérleti béka (elmélázva): Igaza van. Szívd, ki tudja, meddig szíhatod! (Tovább pöfékelnek.)

* * *

* **Az érettségi.** Sok szó esett mostanában az érettségi vizsgálatról. Ilyenkor, a tanulási év végén, mindig akad egy-két jó lélek, aki szóvá teszi az »érettségi« titulusa alatt történő visszasságokat, de most már komolyabban is foglalkoznak e nehéz témával hivatottak és kevésbé hivatottak. Az emberek kezdik belátni, hogy annak a lelketlenségnek, melylyel a tudományos pályákra törekvő fiatalokat az »érettségi«-n rostálják, semmi praktikus értéke nincsen. A proletariátust nem csökkenti, a kenyérért való versenyben a kenyéroket féltőket nem védi, s ami a fődolog: nem állapítja meg igazságosan, ki való a tudományos pályára, s ki nem. Érvényesülnek itt olyanok is, akik az érettségit soha se tudták letenni (s ezeknek aztán sokkal többet kell küzdeniök, hogy ugyanolyan jussok legyen, mint az érettségi bizonyítvány tulajdonosának), s viszont sokszor megtörténik, hogy akárhány fiatal emberről, aki kitüntetéssel tette le a maturát, utólag kiderül, hogy akármire való, csak tudományos pályára nem.

Minderről igen sokat irtak össze a napokban, de jobbat nem irtak, mint az a vidéki levelező, aki kedélyes hangú tudósításban örököltette meg, hogy miképpen folyt le Temesvárott azoknak a találkozója, akik ott huszonöt évvel ezelőtt tették le a maturát.

Igy folyt le: egykori professzoruk, amint megjelent körükben, elővette jegyzőkönyvét, kikereste a huszonöt évvel ezelőtt kért »tézis«-eket, s feleletre szólította fel az egyik volt tanítványt, aki most műszaki tanácsos valamelyik minisztériumban. A tanácsos ur pedig méltányolta a tréfát, s megfelelt, ahogyan tudott, még pedig humorosan, elmésen. Ilyenformán:

— Mit tud Kármánról és az érzelmes regényről?

— Aze előtt sok bajom volt az érzelmes regénnyel, de most már tul vagyok rajta.

— Mondjon valamit a Niebelung-énekről.

— Igen szép. Magam se tudnám jobban megcsinálni.

— Beszéljen a szódáról.

— Szóda bikarbóna alakjában naponkint használok.

— Mondja el, amit a mákról tud.

— A máknak latin neve papaver. Mint mákos csikot igen szeretem.

A kedélyes öreg professzor a többiek is kikérdezte. Valamennyien olyan feleleteket adtak, mint a műszaki tanácsos.

Voltak, akik azzal vágták ki magukat, hogy magyarázat idején nem voltak jelen. Szóval a többiek is csak azt tudták, hogy a mák latin neve: papaver. Mindez nem gátolta őket, hogy huszonöt év alatt érdemeket szerezzenek maguknak, még pedig tudományos pályán.

Az elbeszélés talán nem egészen hiven tükrözi a történeteket; van benne egy és más, ami nem valószínű. Az például bizonyos, hogy huszonöt évvel ezelőtt se intéztek a vizsgálattevőkhez ennyire könnyű kérdéseket. Az is kétségtelen, hogy a találkozón résztvevők mindegyike meg tudott volna felelni egyik vagy másik régi kérdésre, arra, amelyik a foglalkozásukba vágott.

De a történet mégis jellemző. Nagyjában igaz, hogy huszonöt év multán az érettségi vizsgálaton szóban forgó dolgokból a tudományos pályán működő ex-növendék nem igen tud többet, csak annyit, hogy a mákot latinul papavernek hívják. A maga szakmájába vágó tantárgyat jól ismeri, a többiről már halvány sejtelve sincsen.

S ha az egykori tanáraikkal kedélyeskedő ex-tanítványok egyet fordítanának a dolgon, s utóbb ők kérdeznék ki amazokat? Kiderülne, hogy az öreg urak igen jól tudják a maguk mesterségét, de egy, két, három tantárgyból ők maguk se tudnák letenni a maturát. És nincs se a közoktatásügyi tanács tagjai, se az egyetemi professzorok között, aki, ha tréfából erre kerülne a sor, nyugodtan és bizton mehetne neki az »érettségi«-nek.

Erre persze az a felelet, hogy a középiskolai oktatásnak nem is bizonyos részlet-ismeretek közlése a célja, hanem a rendszerek megismertetése, s e révén a gondolkodás fejlesztése. De hát akkor mi czímen buktatnak meg egyeseket, akik nyolcz évig tanultak gondolkodni s nyolcz évig barátkoztak a rendszerekkel, csak azért, mert egyes részlet-kérdésekre nem tudtak felelni?! S miért kell a többieknek is egy meghatározott napra tele szívniök magukat a fejükbe befogadható lehető legtöbb részlet-ismerettel, ha ezek a részlet-ismeretek mellékese, sőt fölöslegese, mért kell heteken át álmatlanná tenni éjszakáikat, s elnyüni idegeiket, szinte az elhülyülésig, mikor mindennek a kilenc tizedrészére soha semmi szükségük, s mikor e szellemi kincsből a komoly munka idejére mindössze annyi marad meg, hogy a mákot latinul papavernek hívják?!

* * *

☆ **Az udvarias angol.** George Macaulay, *Trevelyan*, a cambridgei Trinity-College történelem tanára, akinek atyja, Sir George *Trevelyan*, az utolsó Gladstone-miniszterium tagja volt és nagybátyja *Macaulay* lord, a századnak legnagyobb történetírója, meglátogatta fővárosunkat. A jeles angol a nemzetiségi kérdésnek szeretne kissé a fenekére látni, tehát Erdélybe utazik, de miután már Budapestet utba ejtette, a vendéglátó gazdái megmutogatták neki a főváros látnivalóit. A kocsját kellő óvatossággal úgy irányították, hogy nagy- és kisméretű szobraink lehetőleg ne kerüljenek lőtávolságba, mert azok esetleg kellemetlen kérdezősködésre adtak volna alkalmat. De a finom érzésű angol, mintha ismerte volna ezt az egy gyöngénket, valahányszor a kocsis véletlenül mégis szobor mellett hajtott el, szintén véletlenül mindig az ellenkező oldalon talált valami látnivalót. Így aztán szerencsésen elkerülte a vendéglátó gazda, a szoborkritikát. De már az új parlament kritikáját nem kerülte el; itt ugyanis *Trevelyan* professzor a következő érdekes nyilatkozatot tette: »Gyönyörű ez a parlament. Nekem majd jobban tetszik, mint az angol. Mig az angol parlament azt a benyomást teszi az emberre, hogy ott nagy dolgok történtek, itt azt érezzük, hogy nagy dolgok *fognak* történni.« A nemzeti muzeumban az elragadtatás hangján a következőt mondotta. »Igazán remek muzeum, felülmulja a British Muzeum-ot. Mig az tele van a világ műkincseivel és ritkaságaival, itt nincsen ugyan semmi, de úgy érezzük, hogy valaha *lesz*.« Az új királyi palota előtt valóságos exstázis tört ki

belőle. « Valóságos csodája a műépítészetnek, sokkal külön-
b, mint a mi Buckingham-palotánk. Ámbár tagadhatlan, hogy
a mi királyi palotánkban Anglia királya lakik, míg az önöké
üresen áll, de önkénytelenül azt sejtí az ember, hogy ebben is
fog még valaha király lakni. » A vendéglátók végtelenül hálá-
sak voltak a kitűnő tudós tapintatos nyilatkozataiért. Egyikük
ki is fejezte köszönetét az udvarias angolnak: »Uram, eddig
csak oly történettudósokhoz volt szerencsénk, kik a kellemetlen
multat írták meg, hála istennek, uraságod nyilatkozataiból azt
látjuk, hogy nem ezt a multat, hanem a kellemes jövőt fogja
megírni.«

* * *

♣ **A szerető császár.** Az embernek könnyű szökik a szemébe,
ha elolvassa azt az írást, amelyet ő felsége a szent császár az ő
szeretett, kedves diákjaihoz intézett. Valóban, több szeretettel,
szívvel, melegséggel a pápa se szólhat az ő nyájához, mint
amennyivel Romanov Miklós a szívére öleli az orosz ifjúságot.
Meghagyja a direktoroknak meg a professzoroknak, hogy jól
bánjanak, nagyon jól bánjanak a szegény gyerekekkel,
vigyázzanak a lelkükre, ne hagyják őket kísértésbe vinni,
mert ha megtántorodnak, isten látja lelkét, ő kénytelen lenne
vérző szívvel bár, de irgalmatlanul fölfalni őket. Ez a fenyege-
tés különben nincs is a szelid írásban, nem, mintha nem
állana, hanem azért, mert ezt már ugyis tudják. Megirhatják
a diákoknak azok a pajtásaik, akik már Szibériában vannak,
vagy akik most tartanak oda sűrű csapatokban róva a szo-
moru utat a rettenetes ország felé, megtört lélekkel, minden jó
reménysége nélkül. Ha úgy egymás mellé akasztanák a szent
császár levelét és a deportált diákok listáját: az ember azt hinné,
hogy egy irtózatossá hazugság keretezi a két írást, egy szörnyű
képmutatás; pedig ilyenekkel vádolni II. Miklóst aligha volna
igazságos. Ez a szegény, beteg ember már sokszor tanúságot
tett róla, hogy ő igazán jót akar. Nem képmutató, nem is
kegyetlen, sőt a természeténél fogva nem is zsarnok, csak a
rangjánál fogva az. Az, mert a törvények szerint annak szüle-
tett, legyen bár a lelke tiszta, mint a hó és a szíve puha,
mint a vaj. Ha más próbálna lenni, mint aminek lennie kell,
ő lenne a forradalom vezére, a legveszedelmesebb rebellis, aki-
nek a feje többé egy pitykét nem ér. Az utolsó muzsik nem
szomorubb Oroszországban, mint a császár, mert ő is szeretné, ha
a muzsik meg a diák vidám volna és elégedett. De ő ismeri
a kötelességeit, amelyeknek hű teljesítését lelkébe oltották,
megnyugszik sorsában és nem lázad, mert tudja, hogy lázadni
bűn és ettől a büntől talán magát se félti jobban, mint a
szegény muzsikot. Így küldi, siratva őket, vérpadra a lázadó-
kat, mert ennek a lemészároltatásnak félelmetes joga az ő
szomorú kötelessége. Teljesíti hát a kötelességét és a kötelesség-
teljesítés keserűségében könyörög azoknak, akik áldozatai lehet-
nek, hogy — ne legyenek az áldozatai. Nem szabad kétségbe-
vonni a császár szerető irásának őszinteségét, se a fájdalmát, se
a könyörgését, de az is bizonyos, hogy a császár jószívűsége
egy orosz hóhért se tesz munkátlanná, mert a császár — nem
forradalmár.

* * *

+ **A vitézségi érem.** Mi békés nagyhatalom vagyunk,
hódító hadjáratokat nem folytatunk, gyarmatokért nem hada-
kozunk, ami harcias indulat van bennünk, kitöltjük a parla-
mentben meg a — kiegyezési csatározásban. Csupa oly csata,
amiben mindenféle ordót lehet szerezni, csak éppen Mária
Teréziát, meg vitézségi érmét nem. Most egyszerre mégis három
derék magyar legény kapott *vitézségi érmét*, még pedig *helyes
fegyverhasználatért*. Tehát nemcsak vitézek voltak úgy aka-
demikus értelemben, hanem használták a puskát is, még pedig
helyesen használták. A három kitüntetett hős nem baka, nem
is huszár, hanem csendőr, szóval belső haderő, ami nem külső

ellenség ellen operál, hanem itthon védi a hazát. A vitézségi
érmét a pinczehelyi csata, illetve a pinczehelyi választás alkal-
mával tanúsított magatartásukért kapták, szóval az alkotmá-
nyért küzdöttek. A dologról lehetne beszélni anélkül, hogy a
mi derék, buzgó csendőreink bátorságát és érdemét kétségbe
vonnók. Bizonyos, hogy ők *veszedelemben* állották meg a helyü-
ket, veszedelemben, amely talán muszkával vívott csatában se
lehetett volna nagyobb, de azért az is való, hogy akikkel
szemben állottak — nem voltak muszkák. Derék, felizgatott,
felbujtatott, megszáditott magyar emberek voltak, ha megvadul-
tak is, de ártatlanok, akiknek vére kihullása csak oly fájdal-
mas nekünk, mintha a csendőrokk omlott volna. Amit ott a
helyesen kezelt fegyver művelt, bizonyára *kötelesség* volt, talán
érdem is abban, hogy még nagyobb baj nem történt, de jutal-
mat, emlékeztető érmét érte a csendőr alig várt; örülni neki
aligha tud. Más érdekessége a dolognak, hogy ezzel a hadi ki-
tüntetéssel íme a képviselőválasztás, amit eddig csak a polgári
mozgalom néven említettek, hivatalosan *hadjárattá* avanszált,
mert hiszen vitézségi érmét csak hadjáratban kaphat a küzdő.
Ilyen körülmények között a győzelmes vezérnek is kellene
adni valami elismerést, a képviselőiséget talán nem tenné nép-
szerűtlenebbé, ha a mandatummal generális rang is járna —
persze csak őt esztendőre.

* * *

✱ **Az élő panoptikum** vonult végig pénteken az Andrassy-
uton. Az emberek eleintén azt hitték, hogy Ó-Budán kitört a
Pelée s annak áldozatait hozzák be automobilon, később
azonban kiderült, hogy ezek a bécs—párisi automobil-verseny
részvevői, félelem és gáncs nélküli lovagok, akik apró meg
nagy gépkocsikkal átmászták egész Svájcot. Ilyen rekordot
nem ösmertünk s azért boldogok vagyunk, hogy az élő panop-
tikumot végig nézhettük. Láthatatlán itt összepörkölt ábrázatokat,
lenyuzott füleket, tört bordákat, összepréselt lábakat, kihibbant
karokat, bezuzott fejeket, szóval az egész orvosi tudományt,
talán még a fej nélküli ember sem hiányzott. A francziák
meg akarták mutatni, hogy szimpatizálnak velünk: amit csak
lehetett összetörtek a kedvünkért. Mi elragadtatással fogadtuk
a mobilizált sebészeti klinikát, megfürösztöttük tejbe-vajba és
revancheot ígértünk nekik esztendőre, amikor majd a buda-
pestiek török össze kezüket-lábukat a párisiak kedvéért. Szép
szövetség lesz, csak az Isten adjon hozzá erőt és minden részt-
vevőnek legalább két-három tucsat fejet.

* * *

✕ **Krivány fia.** A régi jó közmondások se hiába termettek,
amint hogy a világon semmi se fölösleges. Ezen a héten leg-
alább huszonötödik nyomtatták le azt a bizonyos közmondást
arról a bizonyos almáról, amelynek nincsenek világlátó hajlan-
dóságai és ennél fogva nem esik messze a fájától. A közmondás
helyes applikálására a sikkasztó Krivány fiának az esete adott
alkalmat, amely mint *adat* természetesen mozgásba hozta a
pszichologusokat meg a patologusokat. A kisméretű postarablás
ily módon nagyméretű lélektani és ember-élettani fejtegetéseknek
lett a szülőanyja, amelyek szólottak egyrészt az átöröklésről,
mint ilyenről, másrészt a társadalom bünszerű igazságtalan-
ságáról és kegyetlenségéről, mint olyanról. A valóság pedig,
mint ilyen és mint olyan az, hogy bűnre vetemedett egy ifju,
aki gyerekkorában kényeztető jólétben élt, aki uri módra
született, minden kívánsága teljesült, amellel élvezte a gazdag-
ság megbecsültetésének ezernyi apró örömét. Otthon princz
volt, az iskolában privátás, az utcán kurtanadrágos gigerli.
Egyszer azután a mosolygó, derült égből hirtelen lecsapott a
rovañcsolás, kiderült, hogy a papa szabálytalanul kezelt és
vége lett az uri jólétnek; a gyerek megszűnt otthon princz

lenni, az iskolában privátas és az utcán selymes uracska. Elmúlt a köztisztelő, elmúlt a jó mód, a szegény fiú — szegény fiú lett, irgalmas rokonok védettje. Megkóstolta a nélkülözést, alkalmasint a megalázást is és mint aki az ilyesmit meg nem szokta, föllázadt ellene. Az ilyen lázadás pedig a bíróság elé vezet. Átöröklést kár keresni az esetben, ha a fiú örökölte is az apja — sorsát, ebben még nem okvetetlenül az apja vérenek speciális összetétele a hibás. Az apjának is volt apja, az se nem sikkasztott, se be nem tört. A társadalom kegyetlenségére se lehetne talán egészen ráháritani a felelősséget. A társadalom mindig kegyetlen és mindenkihez egyformán kegyetlen, ahhoz a boldogtalan aprósághoz, akit négy éves korában télen mezitláb küldenek koldulni a szülei, hogy annál jobban menjen az üzlet és a szegény talált gyerekekhez, aki soha se ismert mást, mint a nyomort, csakugy mint a hirtelen nélkülözésbe jutott kis urfihoz. A szegény Krivány fiú megérdemli a részvétet, mint minden fiatal ember, aki megtántorodott, de csak éppen úgy, mint az olyan kollégája, akinek nem sikkasztott az édesapja.

IRODALOM.

A Stone kisasszony naplója.

Hogy Stone kisasszony naplót ír s e naplóját ki nyomtatja: ezen istenucse nem csodálkozunk. Írtak már naplót nálánál zajtalanabb multu és jelenü hölgyek is, lévén a naplóvezetés első sorban és mindenekfelett leányi foglalkozás, másodsor meg — angol. Ami az angolságát illeti: Miss Stone hazájában a naplókereslet állandó és folytonos, nem oly ingadozó, mint teszem azt, minálunk, ahol ez a termék a legszeszélyesebb minden irodalmi portéka között. Alig két esztendővel ezelőtt, emlékszünk rá, nem volt ujság, folyóirat, mely ne a napló jegyében kezdte volna meg előfizetési felhívását. Mind diáriumot ígért hiteles vagy utánczolt kiadásban. Valódit és költöttet. Tegnapit és kétszázszesztendőst. Az egyik ujság kiadta a forradalmi tábornok naplóját, mire a konkurrens főszerkesztő sajtó alá rendezte a Bach-korszaki publicistáét. A Bánffy naplóját jobban ismerik e lap olvasói, hogysem emlegetnünk kellene. Ugyanakkor kelt, mikor Herczeg a legszebb elbeszélését írta meg: a Nevelő — naplóját. Az ilyen nagy termelés után érthető, hogy most egy kis stágnálás állott be s a nagy publicisták és a kis leányok ideiglenesen nem a nagy közönség, hanem az íróasztaluk, respektíve az ágypárnájuk számára készítenek hűségesen naplójegyzeteiket. Hiszen lesz még szülő, lágy kenyér s lesz a naplóknak is még egyszer szezonja.

Szeréncsére Miss Stone-nak, az angol publikum óriási könyvfogyasztásában elkél évenként annyi *diary*, hogy neki nem kell várakozni élményeinek előadásával egy jobb kor felvirulására. Összeszedte hát a »nagy tulajdonokkal ékes nő« tapasztalatainak és kalandjainak nem éppen szűkszavú feljegyzését, melyet a jóindulatu Maclure's Magazine közre is adott. Nem szabad haragudni egyikükre sem, de főképp ne vessünk követ arra a jó leányra, akinek már a sorsa meg a neve is kőkeménységű s aki szenvedéseinek feltárásában keres kárpótlást macedóniai viszonytagáért.

A Stone kisasszony korával nem vagyok tisztában, úgy hiszem, jócskán túl lehet a *teeneken*, bár világnézetek, hiába utazott olyan sokat — meglepően gyermetegek maradtak. Viszont annyi bizonyos, hogy minden naivsága mellett vannak naplójának lapjai, melyeket a brit anyák aligha fognak serdülő-leányaik kezébe adni. Ebben ugyan

nincs is semmi felőtölő. Nincs olyan szemérmes leány, mondja a novellairó-pszikológus, kinek helylyel-közzel ne támadnának gondolatai, melyekért a szeme sülné ki, ha valaki le tudná olvasni szüzi homlokáról. S talán nem alaptalan az a gyanunk, hogy a bakfisek naplóikat általában nem azért látják el finom lakatos zárral s nem azért nevezik ki a legbizalmasabb barátjuknak, hogy ne tehessenek benne olyan vallomásokat s olyan reflexiókat, melyeket isten övjon meg anyaszem látásától! Miss Stone nem ilyen félénk, inkább megnyugszik benne; hogy az ő írását más fiatal misseknek nyilvánosan nem szabad olvasniok s nagy elfogulatlansággal nyilatkozik élményeiről, találkozásáról a macedon rablókkal s arról a nevezetes momentumról, mikor a kéttagu fogolytársaságból egyszerre három lett, ott a hegy lejtőjén, vadregényes kunyhó mélyében.

Ez a harmadik: a kis Zilka Elena, ha majd felcseperedik, büszke lehet a születésére. Hogy valaki nevezetes viszonyok között fejezze be életét, az ezer és ezer-szer megtörténik. De hogy egy kis leánynak — aki még csak nem is mediatisztált fejedelmi sarj — világrajöttéről ennyit írjon az egész világ sajtója, nos erre nem sok példa akad. Ime még revueben is megírják, szép érzékeny hangú cikkben. És milyen érzékeny! Hogyan szelidítette meg a kisded a bércek zordon fiai, kik — ugymond a miss — annyira hátramaradtak a civilizációtól, hogy ruháikat évszámra nem vetették le a testükről. Most vetekedve hoznak vásznat, amiből a miss elkészíti a kis bajtársnak a fehérneműjét. (A történeti igazságban ne legyen fogyatkozás: igenis à-jour szegte be.) Az anyának visznek teát, szilvát, czukrot, rizst s mind, amiket a fél-sziget ételt, italt terem, semmiben sincs hiba Zilka asszony-nak, akit nemrég még le akartak lőni, mint a kutyát, ha nem jön meg a huszonötezer font váltásdíj idejében.

Ez még nem mind. A haramiák napról-napra szelidülnek. Egy éjszaka arra ébred a miss, hogy a legsetétebb gazember, akit ő meg Zilkáné egymás közt egyszerűen a rossz embernek neveztek, ott ül a kunyhó előtt, s a kis cseppséget ringatja a térdén. Másnap a czimborák is elkérik sorra a gyereket s áldást mormognak rá bűnös ajakukkal.

El se hinnénk tán ezt a csodás metamorfózist, olyan furcsának tetszik, de a miss mondja, maga Miss Stone, hát hogyan kételkedjünk? Szerinte az angol finomság meg a minden ember lelke fenekén lappangó jóérzés arattott nagysándori diadalt a macedon hegyeken. Ez formálta a figyelmességben határt nem ismerő szalonférfiakká az elvetemedett rablókat. Át kell menniök a hegyen, nem vesztegelhetnek tovább, de mi történjék az anyával és az ujszülöttel? Nosza, gyorsan kerítenek a rablók hordágyul egy — koporsót, jószagu szénát hintenek belé, úgy fektetik rá Zilkánét meg a kis Elenkit. Megszólal Zilkáné rezignáltan.

— Mondjátok még azt is, hogy az *Isten bocsásson meg!* (Ezt szokták rebegni a Keleten, mikor a halottat koporsóba teszik.)

— Óh, ne mondd ezt! — Szól az egyik rabló s hosszú szakálán könnyek peregnek végig. — Higgyük el Miss Stonenak, hogy a szíve majd megghasad szegénynek, úgy el van érzékenyülve.

Ez a koporsó, amelyben Zilkánét átvitték a meredeken, nevezetes koporsó. Mert ebbe van zárva a XIX. század rablóromantikájának kihűlt teteme. Egy mélabus sóhaj-tással tesszük le a Miss Stone naplóját:

— Nincsenek többé haramiák! Kasszabetörök, végrendelet-hamisítók, sikkasztók vannak, de igazi haramiák, hamisítatlan rablók nincsenek többé, még Bulgáriában, még Macedóniában sem.

Balkányi Kálmán.

KÖZGAZDASÁG.

Magy. kir. szab. osztálysorsjáték. Mint értesülünk, a magy. kir. szab. osztálysorsjáték igazgatósága, tekintettel a folyton erősebben mutatkozó sorsjegykeresletre, a Tizenegyedik Sorsjátéktól kezdve a sorsjegyek számát mérsékelten szaporítani szándékozik.

A bosnyák vasuti kölcsönre, melynek prospektusát a hét elején kibocsátották, most szombaton történtek az aláírások. A prospektus szerint 78 millió koronára 4 $\frac{1}{2}$ % kölcsönkötvény bocsátatik ki, 99 $\frac{1}{2}$ %-os árfolyamon, mely 60 év alatt fizetendő vissza. Már előzetesen is számos előjegyzés történt és az aláírás napján igen örvendetes érdeklődés mutatkozott nemcsak nálunk, de fokozottabb mértékben Európaszerte, Németországban, Hollandiában, Svájcban stb., ami az aláírási feltételek kedvező — és a befektetés biztos voltát tekintve, egészen természetes.

A Kőolajfinomítógyár részvénytársaság június 30-án tartotta meg XIX. rendes közgyűlését, amelyen *Pallavicini Ede* őrgróf elnöklt. A közgyűlés elhatározta, hogy a 849.696 koronányi nyereség-áthozatból 5%-os osztalék fizetessék és hogy 295.918 korona üzleti veszteség levonassék, a fennmaradó 333.778 korona pedig új számlára vitessék át. A közgyűlés mely megilletődésének adott kifejezést a veszteség fölött, mely a társaságot *Maulhner Gusztáv* lovag igazgatósági tag elhunytával érte. Végül négy igazgatósági tagot öt évi működési tartamra választott a közgyűlés; az igazgatóságba *Pallavicini Ede* őrgróf, *Deutsch Henry* és *Kornfeld Zsigmond* újra, *Blum Gyula* pedig mint új tag választott meg. A felügyelő-bizottság eddigi tagjait újra megválasztották.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. (Leány- és fiu-biztosító intézet). Folyó évi június hóban 1075 jutalékrész irattatott be és nászjutalékok fejében 46.789 K. 58 f. fizettetett ki. — 1902. évi január hó 1-től június végéig beirt összes jutalékrészek száma 5906 és a kifizetett nászjutalékok összege 308.371 K. 75 fillér.

HETI POSTA.

Hiába! Hiszen mind úgy van, ahogy Ön mondja, az a sok szomorú igazság olyan régi, annyiszor felpanaszolták. Minek ezt újra versebe szedni? Hogy egészen kárba ne vesszen, ide ígatjuk legjobb strófáját!

*Mindent letipor az enyészet,
Könyörtelen zsarnok a vég...
Kíoltja szívünkbe a mámort,
A lángot is, bárhogyan ég.
Lihegve futunk a magányba,
Halálra sebez a tüske, a rög...
Hiába daczol vele lelünk —
A végzet hatalma örök.*

Debreczen. Kapuzáráskor jött. Mindjárt leadtuk, nehogy meg-
avasodjék. Üdvözet.

Miskolcz. G. Mindenek előtt írjon magyar nevet a versei alá. Magyar poéta ne vitorlázson idegen lobogó alatt. Versei határozotlan tehetségre vallanak, de egyelőre több bennük a rithmikus szépség, mint a gondolati. Várjunk.

Hangulat. *Távol fáradtan csügg a nap a
Csillagkeltő alkonyaton,
Mig álmodozva, lelkem mélyén,
Egy versemet foltozgatom.*

Még meg se született és már foltozni kell? Haj, haj!

A mi zászlónk. Lehet, hogy a tót lányok az Ön verseit énekelve, ének közben megtanulnak magyarul érezni, de a magyar lányok — alig, legfőlebb — sirni.

Nem közölhető: P. D. Nevedet. — Nem voltam még bol-dog. — Szeretem a csendet.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Kiss József összes költeményei

Első olcsó kiadás. Ára bérmentve küldve 3 K. 20 f.

Megrendelhető A HÉT kiadóhivatalában.

Megjelent!

Kóbor Tamás regénye: **BUDAPEST.**

30 lnyvi tartalommal. Ára 4 kor. Megrendelhető A HÉT kiadóhivatalában.

Kurczk és Fia
Photozinkografiai
műintézele
készíti a legjobb
éleket
mindennemű
nyomtatványhoz

Budapest, VIII. Szentkirályi-utca-13

Magyar királyi államvasutak.

A magy. kir. államvasutak igazgatóságának értesítése szerint, a rohitschi fürdőbe való utazás megkönnyítése céljából a Budapest—keleti p. u.-ról délelőtt 8 órakor Fiuméba induló, valamint a Fiuméből Budapest—keleti p. u.-ra este 9 óra 5 perczkor érkező nappali gyorsvonathoz csatlakozólag, Zágráb m. á. v. és Krapina között a f. év május 15-től szeptember 15-éig terjedő időszak tartamára mindkét irányban egy-egy új személyvonat helyezettett forgalomba.

A csatlakozó vonat Zágráb m. á. pályaudvarról d. u. 2 óra 32 pkor indul és Krapinára d. u. 4 óra 56 perczkor érkezik, Krapináról pedig d. e. 11 óra 33 perczkor indul és Zágráb m. á. v. pályaudvarba d. u. 1 óra 46 perczkor érkezik.

A menetjegyek ára Budapest—keleti p. u.-ról Zágrábon át Krapináig a

gyorsvonat	I. osztályában	27'60 korona
»	II. »	18'40 »
a személyvonat	I. »	21'60 »
»	II. »	14'40 »
»	III. »	9'50 »

Ezenkívül Rohitsch-fürdő meglátogatására 60 napig érvényes menettérty jegyek adatnak ki ugyancsak Budapest—keleti p. u.-ról Krapináig, melyeknek ára a

gyorsvonat	I. osztályában	54'00 korona
»	II. »	36'80 »
a személyvonat	I. »	42'00 »
»	II. »	28'80 »
»	III. »	19'00 »

Ezen jegyekkel az utazás Zágrábban meg is szakítható.

Mercur-bank

és váltó-üzlet részv.-társ.

BUDAPEST IV. ker., Váci-utca 37.
(Saját ház.)

ÉRTÉKPAPIROK

vétele és eladása
a napi árfolyam szerint.

KÖLCSÖNÖK

értékpapírokra a leg-
előnyösebb feltételek mellett. *****

**Takarék
betétek:**

4%

STOMATIN

SZÁJ- és FOGÁPOLÓ SZEREK

A ki jó, egészséges, tiszta és fehér fogakat akar, használjon:
STOMATIN-fogport, **STOMATIN**-fogpasztát vagy **STOMATIN**-fogpépet.
Ára 1 korona. Ára 1 korona. Ára 70 fillér.

A ki azt akarja, hogy szája tiszta, szagtalan és üde legyen, használjon:
STOMATIN-szájvizet és **STOMATIN**-szájizt (CACHOU).
Ára 1 korona. Ára 70 fillér.

Honi gyártmány. Kapható mindenütt. Budapesti főraktár: TÖRÖK
JÓZSEF és dr. EGGER L. és J. urak gyógyszer-tárában.

Szétküldési főraktár: „**STOMATIN-GYÁR**” Zombor.

Mattoni-féle Erzsébet sósfürdő

BUDAPEST — (BUDÁN). (Villamosvasuti állomás.)

Meglepő gyógyhatással bír különösen női bajokban,
továbbá: alhasi és általános vérbőségben, verőczeri
pangások esetén, máj- és lépajokban, aranyérben,
stb. — Idény április 15-től szeptember végéig.
65 fürdőszoba. Számos, kelően berendezett, kényelmes
vendégszoba. Vendéglő mérsékelt áru ételek- és italokkal.

Rendelő főorvos: **Dr. POLGÁR EMIL.**

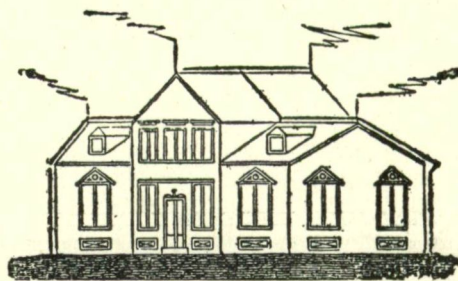
M. kir. államvasutak.

A magy. kir. állam-
vasutak igazgatósága fi-
gyelmezteti a közönsé-
get, hogy a m. kir.
államvasutakon érvényes
helyi személy-díjszabás
21. §. 1. pontja, továbbá
ezen díjszabás B) Rész
I. fejezet 6. szakaszának
7. pontja szerint a jegy-
vizsgáló közegek fel van-
nak jogosítva arra, hogy
az összes bérletjegyek
felmutatását a pályaud-
var elhagyásakor köve-
teljék. Azon utas tehát,
ki bérletjegyének a pá-
lyaudvar elhagyásakor
való felmutatását meg-
tagadja, úgy tekintetik,
mintha menetjeggyel
nem lenne ellátva és
ellene a helyi személy-
és podgyászdijszabásunk
21. §. IV. póthatároz-
mánya alkalmaztatik.

Az igazgatóság.

Hirdetések felvételnek „A HÉT” kiadóhivatalában
Budapest, VIII. ker., Rökk Szilárd-utca 18. szám.

Villámhárítókat

kitűnő szerkezettel, szakszerű, szolid kivitelben, kezesség mellett;
távírdá- és telefonvezetékeket minden célra, villa-
mos világítások és erőátviteli telepek berendezését
olcsón eszközlik

DECKERT és HOMOLKA BUDAPESTEN
Gyár: VI. ker., Izabella-
utca 88. sz. Raktár: V. kerület, Dorottya-utca 8. szám.

Prospektusok, képes árjegysékek és költségvetések díjmentesen.

Több száz kiváló orvos ajánlja

KRISTÁLY
ÁSVANYVÍZ

LEGYEN MINDENNAPI ITALOD!

Vidékre pontosan szállít a Lukácsfürdő-kutvállalat igazgatósága.

Rőser János nyilvános nevelő- és tanintézete

BUDAPEST, VI. KERÜLET, ARADI-UTCZA 10. (RŐSER-HÁZ).

Ezen intézet **alapított 1853-ban.** — Eddigi tanulók száma **16083**; magában foglalja a **NEVELŐ-INTERNÁTUST**, melyben
vidéki családok fiai teljes ellátást, felügyeletet és nevelést nyernek; a **FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLÁT**, mely egyenrangú és
egyenjogu a kereskedelmi akadémiákkal, záró bizonyítványai **egyévi katonai szolgálatra** jogosítanak; a **POLGÁRI**
ISKOLÁT, mely egyenjogu és egyenrangú az állami és községi iskolákkal. — Növendékek felvétele szeptember 5-ig. — Tanácsos azonban
a beiratást minél előbb eszközölni, mert az elmúlt évben sem adhattunk a később jelentkezőknek helyet. — Értesítést küld és felvilágosi-
tást ad az igazgató,
RŐSER JÁNOS, Budapest, VI., Aradi-utca 10.

Hölgyeknek akár személyesen, akár levél útján, biztos sikerű tanácsot ad a KOSMETIKA terén, illetve a testi szépség megóvása és helyreállítása céljából, ugyiszinte mindennemű szépségi hiba eltávolítására, a bőrbetegségek előnyösen ismert specialistája, Dr FÜREDI, (Budapest, Váci-utca 12.) volt kórházi oszt. főorvos, a Medjidie-rend lovagja stb. Elkülönített váróterem, külön be- és kijárat. Gyógyszerekről kívánatra gondoskodik. — Rendel 9-4-ig és este 7-8-ig. BUDAPEST, IV. ker., Váci-utca 12. sz.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.

Mérsékelt áru menettértei jegyek kiadása Turinba a nemzetközi iparművészeti kiállítás alkalmából.

A magyar kir. államvasutak igazgatóságától vett értesítés szerint a Turinban folyó évi május hó 10-től november hó 15-ig rendezett nemzetközi iparművészeti kiállítás meglátogatására a Magyar Iparművészeti Társulat tagjai részére a kiállítás tartama alatt havonként egyszer és pedig: június hó 25-én, július hó 30-án, augusztus hó 13-án, szeptember hó 3-án és október hó 1-én Budapestről Fiume—Velence—Milan át Turinba mérsékelt áru menettértei jegyek adatnak ki.

A menettértei jegyek Turinban 3 napi teljes ellátásra, a kiállítás háromszori megtekintésére és e városban tartózkodás idejére kalauz igénybevételére jogosítanak.

Ezen jegyek Olaszországban 15 napig, Magyarországon pedig — Velenczéig és onnan vissza — 30 napig érvényesek.

Budapestről az indulás említett napokon akár reggel vagy délután induló gyorsvonattal, Fiuméból a következő nappali hajóval, Velenczéből pedig az aznapi esti vonattal történik, míg a visszatéréshez bármely tetszés szerinti vonat, illetve hajó választható a jegy érvényességi idején belül.

Az utazás jövetkor Olaszország területén, Velenczén kívül, még kétszer — a magyar királyi államvasutakon azonban csupán Fiumében — szakítható meg. — Ezen menettértei jegyek a magyar kir. államvasutak I. sz. városi menetjegyi-irodájában (Hálókocsi-társaság, Hungária-szálló) és II. sz. városi menetjegyi-irodájában (Cook-iroda V., Vigadó-tér 1. sz.) az I. osztályra 175.50 kor., a II. osztályra pedig 140.90 korona áron — nyolcz napi előzetes bejelentés után és a tagsági jegy felmutatása mellett — kaphatók.

Az igazgatóság.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb égvényes
SAVANYU-KUT

BEKÖTÉSI TÁBLÁK

A HÉT eddig megjelent összes köteteihez (egy évfolyam két kötet) tettenként 2 kor. 60 fil. előleges beküldése után, portómentesen kaphatók A HÉT kiadóhivatalában *** Budapest. *** VIII.. Rökk Szilárd-u. 18.

Miként lehet szép idomokhoz jutni?

A szép mell egyike a női szépség legelőkelőbb kelteinek s azzal a természet nem igen pazarodik. — A hölgyek örömmel fogják tudomást venni arról, hogy létezik egy teljesen ártalmatlan szer, mely a természet gyöngéd módon kényszeríti, hogy ebben a tekintetben ne fukarkodjék. Ezen, a párisi előkelő hölgyvilágban előnyösen ismert szer a Ratic-féle PILULES ORIENTALES alkalmazása, mely a legelőkelőbb párisi orvosoktól ajánlva s tényleg bírják azon tulajdonságot, hogy a mell fejleszti, ruganyosságot elősegítik, a szöveteket erősítik, a vállcsontok kiszögelyesítését eltüntetik az által, hogy a mell idomainak általában teltséget kölcsönöznek. Hatása abban áll, hogy az ételek hízó alkatrészeit elősegítik s azok a mell környékén ülepednek le. Az egyszer elért eredmény minden külön kezelés nélkül megmarad.

A Ratic-féle PILULES ORIENTALES eltető hatása folytán szép, üde arczbőrt és fiatal

kinézést kölcsönöznek az egész testet fiatalítják. — Minden természethez alkalmazkodnak, a fiatal, fejlődő leány éppúgy használhatja, mint a kifejelett asszony és semmi körülmény között nem ártalmas.

Törvényileg védett védjegy. A körülbelül 2 hónapig tartó gyógymódhoz könnyen lehet alkalmazkodni a nélkül, hogy a megszokott ételmódot a legcsekélyebben meg kellene változtatni. Ára egy doboznak, használati utasítással, 6 kor. 45 fill. (Szétküldés bérmentve, titoktartás mellett.) Utánvétellel 6 kor. 75 fillér.

Ne fogadjunk el oly dobozt, a melyen nincsen az UNIO-védjegy s a mely a címke kétfelől feliratot nem tartalmaz: J. Partié Pharmacia, 5., Passage Verdeau, Paris. Főraktár Magyarország és Ausztria részére: TÖRÖK J. gyógyszer, Budapest, Király-utca 12.

Kolozsvári Kereskedelmi Akadémia

bennlakással
100 tanuló részére.

Az intézet felső kereskedelmi iskolai és kereskedelmi akadémiai tagozatból áll. — A felső kereskedelmi iskolai tagozat alsó osztályába a tanulók a középiskola IV. osztályából vétetnek fel s a végzett növendékek a kereskedelmi pályán kívül az 1883 : I. t.-cikk alapján több hivatali pályára is illetékesek s az egyévi önkéntes szolgálatra jogosultak. Évi tandíj 120 kor. — Az akadémiai tagozat rendes hallgatói közép- v. kereskedelmi iskolában érettségit tett ifjak. E főiskolai tagozat a keresk. szakismeretek mélyebb művelése mellett, széleskörű közgazdasági és jogi ismereteket nyújt, nagy súlyt fektet a modern nyelvekre s arra törekszik, hogy hallgatói úgy a nemzetközi kereskedelem, mint a közgazdaság magasabb állásaiban helyöket megállják. A hazai viszonyokra való tekintettel fa- és gabonakereskedelmi szaktanfolyamokat tart fenn. Évi tandíj 240 korona. — A bennlakás — internátus — a kényesebb igényeket is kielégítő modern berendezésű s a teljes ellátásért 800 korona fizetendő. — Részletes programmal szívesen szolgál az igazgatóság. —

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.

Vonatösszeköttetések

Budapest és a nevezetesebb hazai fürdők és gyógyhelyek között.

Magyarázatok: Az indulási és érkezési idők a középeurópai idő szerint vannak kitüntetve. — Az éjjeli idő esti 6⁰⁰ órától reggeli 5⁰⁰ perczig a perczeket jelző kisebb számjegyek által van kitüntetve. — A gyorsvonatok **vastagon** nyomtatott órásszámokkal vannak jelölve. — Az expresszvonatok **vastagon** nyomtatott óra és perczszámmal vannak jelölve. — * Csak június 15-től szept. 15-ig bezárólag közlekedik. — † Csak minden hétfőn, illetve hétfői ünnep esetén reá következő kedden közlekedik. — = Csak július 1-től bezárólag augusztus 31-ig minden vasár- és ünnepnap előtti köznapon közlekedik. — X Csak június 1-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik. — ‡ Tövis és Predeal között csak június 1-től szeptember végéig közlekedik. — ⊙ Csak május és szeptember hónapokban közlekedik. — + Csak június 1-től aug. 31-ig közlekedik. — ** Minden szerdán közlekedő Berlin—Budapest keleti expressz-vonat. — ≡ Csak bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.

Lubló, (vasuti állomás Lubotin—Lubló-fürdő). Kassa—Aboson át: Budapest k. p. u.-ról ind. 7.15 7.35 8.10 10⁰⁰, Lubotin—Lubló-fürdőre érke. 3.20 7.00 8.25 8.25.

Lucsivna, (vasuti állomás Lucsivna-fürdő). a) Kassán át: Budapest k. p. u.-ról ind. 7.15 7.35 8.10 9.40 10⁰⁰, Lucsivna-fürdőre érke. 4.11 8.01 8.46 11.54 7.19. b) Ruttkán át: Budapest k. p. u.-ról ind. 7.30 7.30 5.20 11.10, Lucsivna-fürdőre érkezik 4.36* 4.51 12.35 7.40. c) Zsolnán át: Budapest ny. p. u.-ról indul 7.20 7.20 6.15 10⁰⁰, Lucsivna-fürdőre érkezik 4.36* 4.51 7.48 12.35.

Lucski, (vasuti állomás Liptó-Teplá). a) Ruttkán át: Budapest k. p. u.-ról ind. 7.30 9.35 3.30 5.20 11.10, Liptó-Teplára érke. 3.11* 3.28 12.00 10.33 5.47. b) Zsolnán át: Budapest ny. p. u.-ról ind. 7.20 7.20 9.25 6.15 10⁰⁰, Liptó-Teplára érke. 3.11* 3.28 12.00 10.33.

Málnás, (vasuti állomás Málnás-fürdő). a) Kolozsvár—Brassó—Sepsi-Szt.-Györgyön át: Budapest k. p. u.-ról ind. 8.30 9.15, Málnás-fürdőre érke. 12.09 5.53. b) Arad—Brassó—Sepsi-Szt.-Györgyön át: Budapest k. p. u.-ról indul 8.10 2.15 2.15 ‡, Málnás-fürdőre érkezik 12.09 12.09 8.06.

Marillavölgy, (vasuti állomás Oravicza). Temesvár—Józsefváros—Jaszénován át: Budapest ny. p. u.-ról ind. 8.15 8.30 2.30 6.50 6.50 10.10 10.10, Oraviczára érkezik 7.22 12.55 12.55 11.10 ⊙ 10.08 + 11.10 ⊙ 10.80 +.

Parád, (vasuti állomás Parád). a) Kál-Kápolnán át: Budapest k. p. u.-ról ind. 7.35 2.35, Parádra érke. 12.45 6.40. b) Kis-Terennén át: Budapest k. p. u.-ról ind. 9.35 11.10, Parádra érkezik 2.28 8.28.

Pável-sósfürdő, (vasuti állomás Máramaros-Sziget). a) Miskolcz—Bátyu—Királyházán át: Budapest k. p. u.-ról ind. 7.15 8.50 9.40, Máramaros-Szigetre érkezik 6.52 10.52 4.44. b) Püspök-Ladányon át: Budapest k. p. u.-ról ind. 6.50 9.15 7.05 9.15, Máramaros-Szigetre érke. 4.44 10.52 9.48 9.48.

Pöstyén, (vasuti állomás Pöstyén). Galántán át: Budapest ny. p. u.-ról ind. 10.00* 7.20 9.25 6.15 10⁰⁰, Pöstyénre érke. 4.38** 11.04 4.12 9.40 4.21.

Püspök-fürdő, (vasuti állomás Püspök-fürdő). Nagyváradon át: Budapest keleti p. u. ind. 8.30 2.00 Püspök-fürdőre érkezik 5.19 ≈ 9.44 ≈.

Rajecz, (vasuti állomás Rajecz-fürdő). a) Ruttká—Zsolnán át: Budapest k. p. u.-ról ind. 7.30 9.35 5.20 11.10 11.10, Rajecz-fürdőre érke. 4.28 10.18 9.46 1.40* 4.28. b) Galánta—Zsolnán át: Budapest ny. p. u.-ról ind. 7.20 9.25 10.40, Rajecz-fürdőre érke. 4.28 10.18 9.46.

Ránk-Herlány, (vasuti állomás Kassa). Miskolczon át: Budapest k. p. u.-ról ind. 7.15 7.35 2.35 8.10 9.40 10⁰⁰, Kassára érke. 12.44 3.30 8.28 4.47 7.25 4.18**.

Rozsnyó, (vasuti állomás Rozsnyó). a) Miskolcz—Bánrévén át: Budapest k. p. u.-ról ind. 7.15 8.50 2.35 9.40 10⁰⁰, Rozsnyóra érke. 3.01 7.41 11.51 7.39 7.39. b) Fülek—Bánrévén át: Budapest k. p. u.-ról ind. 7.30 9.35 3.30, Rozsnyóra érke. 3.01 7.41 11.51.

Stósz, (vasuti állomás Metzenzéf vagy Szomolnokhuta). a) Kassa—Szepsin át: Budapest keleti p. u.-ról indul 7.15 2.35 8.10 9.40 10⁰⁰, Metzenzéfre érkezik 4.25 11.51 9.50 9.50 9.50. b) Kassa—Márgitfalun át: Budapest k. p. u.-ról indul 7.35 8.10 10⁰⁰, Szomolnokhutára érkezik 9.40 8.45 8.45.

(Folytatása következik.)